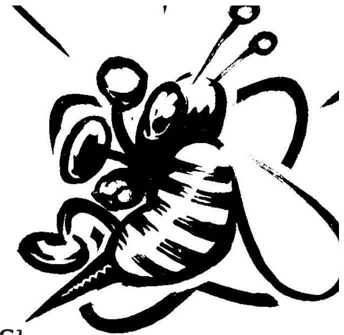
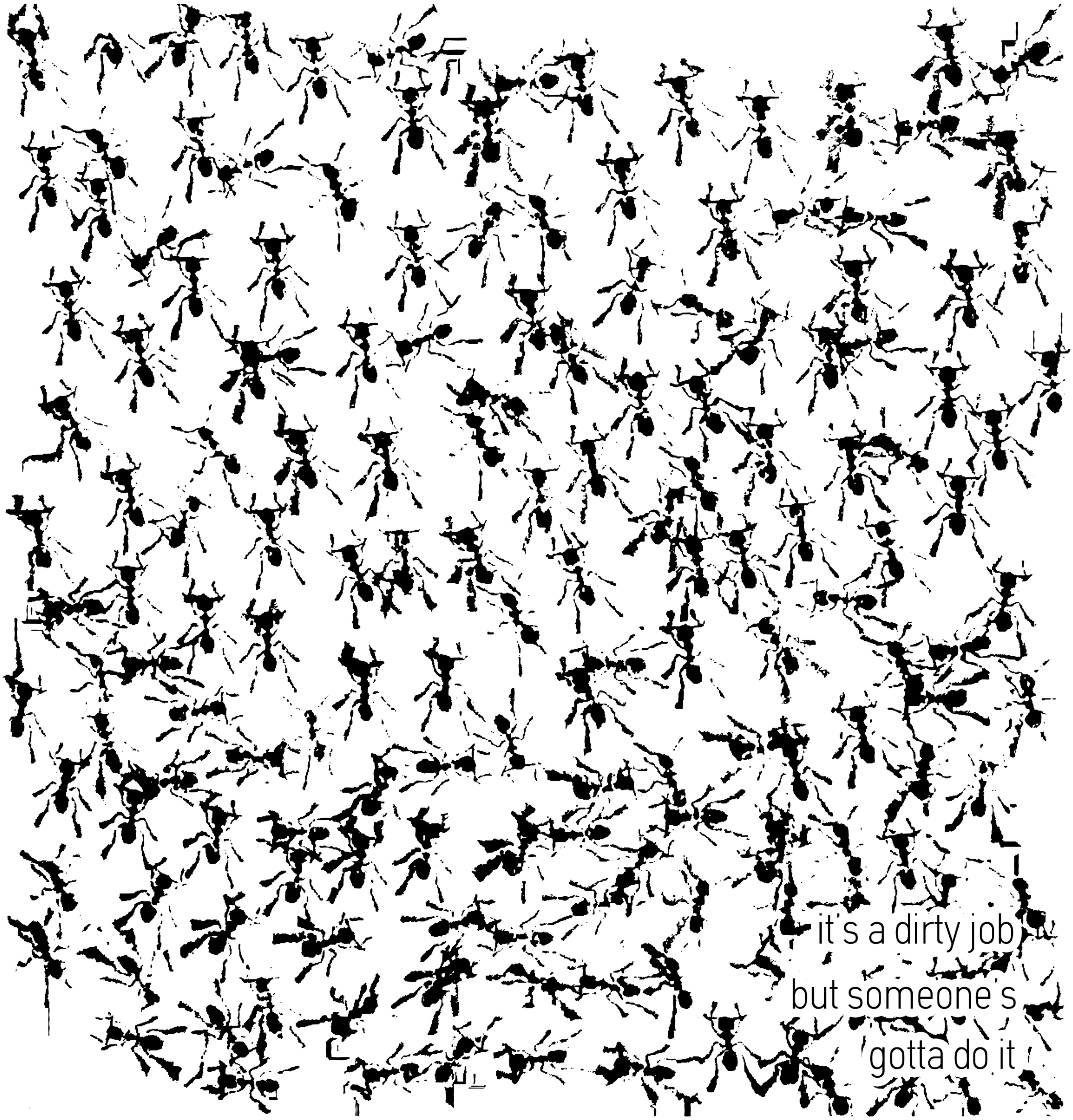
η σφήκα

που γυρνάει και τσιμπάει

Μια έκδοση της Σ.υνέλευσης για την Κυ.κλοφορία των Α.γώνων/Τεύχος 5- Ιούνιος 2013

Λεπτομέρειες για το τέλος του κόσμου[1] ή πώς επιβιώνουμε και πώς αγωνιζόμαστε σε ένα κέντρο υγείας

(οι λεπτομέρειες μέσα στις παρενθέσεις)

Εδώ και μερικά χρόνια δουλεύω σ' ένα κέντρο υγείας της επαρχίας. Πρόκειται για μια δημόσια δομή υγείας αρκετά χιλιόμετρα από τον τόπο που κατοικώ, η οποία φτιάχτηκε το 1986 στα πλαίσια του Εθνικού Συστήματος Υγείας (ΕΣΥ), με σκοπό να παρέχει πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας στους κατοίκους της περιοχής. Κάθε λέξη από τις παραπάνω σηκώνει τεράστια συζήτηση, αλλά ο χώρος αυτού του εντύπου είναι περιορισμένος, όπως (υποθέτω) κι ο χρόνος κάποιου/-ας που το διαβάζει (αυτού που το γράφει να δείτε!). Εν πάση περιπτώσει, για να καταλαβαινόμαστε, πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας δεν σημαίνει απλώς υπηρεσίες περίθαλψης, σημαίνει κυρίως υπηρεσίες πρόληψης, υπηρεσίες αποκατάστασης μετά από ένα σοβαρό συμβάν, σημαίνει ενημέρωση και παρέμβαση στην τοπική κοινότητα για μείζονα ζητήματα υγείας της περιοχής κλπ. Επίσης, αυτό το «κάτοικοι της περιοχής» είναι κάτι πολύ σχετικό: η περιοχή βρίσκεται πάνω στον άξονα της εθνικής οδού με ό,τι αυτό συνεπάγεται σε σχέση με τροχαία ατυχήματα κλπ. Επίσης βρίσκεται στην καρδιά μιας μεγάλης βιομηχανικής περιοχής. Ένα μεγάλο κομμάτι της περιοχής είναι παραθαλάσσιο, αυτό πάει να πει ότι το καλοκαίρι το φάσμα του πληθυσμού ευθύνης του κέντρου υγείας γίνεται πολλαπλάσιο. Στην περιοχή ζουν και δουλεύουν 2000 (ή ήταν τόσοι πριν την αρχή της κρίσης του ελληνικού καπιταλισμού) μετανάστες (κυρίως) Ινδοί και Πακιστανοί, όλοι από την αρχαία Πενταποταμία (σήμερα Punjab), μια περιοχή στα βόρεια και ανατολικά της Ινδίας, μοιρασμένη με το Πακιστάν, οι οποίοι πρωτοήρθαν στην περιοχή στις αρχές της δεκαετίας του '70.

Στο κέντρο υγείας δουλεύουν 6 γενικοί γιατροί, 1 οδοντίατρος, 2 παιδίατροι, 7 νοσηλεύτριες, 1 επισκέπτρια υγείας και 1 μαία, 2 τεχνικοί ακτινολόγοι, 1 οδηγός ασθενοφόρου, 2 καθαρίστριες και 3-4 άτομα διοικητικό προσωπικό και πραγ-

editorial

Το έντυπο που κρατάτε στα χέρια σας είναι αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας και εκδίδεται με ευθύνη της Σ.υνέλευσης για την Κυ.κλοφορία των Α.γώνων.

skya@espiv.net

Έχοντας αναγνωρίσει, στο προηγούμενο τεύχος, τα υπαρκτά όρια της γενικής απεργίας ως μέσο για τη σύνδεση των αγώνων της περιόδου, σ' αυτό το (διπλό) τεύχος πάμε ένα βήμα παρακάτω: προσπαθούμε να κατανοήσουμε παράλληλα ποιες είναι οι αιτίες της πραγματικής αδυναμίας σύνδεσης των αγώνων που επιχειρείται από τις διάφορες τάσεις του κινήματος. Παράλληλα, κατανοώντας την αδυναμία της σύνδεσης των αγώνων ως αδυναμία σύνθεσης της τάξης, ισχυριζόμαστε ότι μόνο αυτόνομοι αγώνες μπορούν να συνδεθούν και προσπαθούμε να αντιληφθούμε τις προϋποθέσεις αυτής της διαδικασίας στο σήμερα.
Σε κάποιες περιπτώσεις αυτόνομων αγώνων αναφέρονται τα άλλα κείμενα του τεύχους: τόσο στη συνέντευξη των απολυμένων του Μετρόπολις, ή στις συνεντεύξεις των μικροπωλητών της ΑΣΣΟΕ, όσο και στη μαρτυρία ενός εργαζόμενου στο δημόσιο σύστημα υγείας, ο λόγος δίνεται στους ίδιους τους ανθρώπους που αγωνίζονται για να μιλήσουν και να αναλύσουν τις εμπειρίες τους.
Τέλος, καθώς η σύγκρουση στις Σκουριές οξύνεται, οι πραγματικές παράμετροι που θα καθορίσουν την έκβαση του αγώνα των κατοίκων ενάντια στα σχέδια των χρυσοθήρων, αποκτούν περιεχόμενα που ξεφεύγουν από τα όρια της περιοχής και κάνουν επιτακτική ανάγκη το άνοιγμα της σχετικής συζήτησης σε ένα διαφορετικό πλαίσιο από αυτό της τυπικής εκδήλωσης αλληλεγγύης. Αυτό το πράγμα επιχειρεί το συγκεκριμένο κείμενο του τεύχους.

Η Σ.Κυ.Α. είναι μια συνέλευση ανθρώπων που προέρχονται από διαφορετικές κοινωνικές και πολιτικές εμπειρίες. Τι κοινό έχει μια σερβιτόρα με ένα φοιτητή; Ο πληροφοριακός εργάτης με τη μετανάστρια καθαρίστρια; Ο ομοφυλόφιλος με έναν άνεργο; Τι σχέση έχει η Σ.Κυ.Α. με τους άλλους εκμεταλλευόμενους -καταπιεζόμενους; Μία απάντηση έχουμε να δώσουμε: τους μικρούς και μεγάλους αγώνες που ξεσπούν εδώ και 'κει. Αυτή την πραγματική κίνηση των κοινωνικών ανταγωνισμών μας ενδιαφέρει να κατανοήσουμε, να κριτικάρουμε, να αναδείξουμε και να διαδώσουμε σε αυτές τις σελίδες. Με γνώμονα τις ανάγκες και τις επιθυμίες μας. Για την αλλαγή των καθημερινών μας σχέσεων. Για την κοινωνική απελευθέρωση.

Η συνέλευση πραγματοποιείται κάθε Κυριακή στις 18:30 στο Αυτόνομο Στέκι (Ζωοδόχου Πηγής 97 και Ισαύρων, Εξάρχεια).

skya.espiv.net

ματοποιούνται περίπου 1700 επισκέψεις ασθενών το μήνα (αυτό που η επιστημονική ορολογία ορίζει ως: «περιστατικά»). Το «ανειδίκευτο» προσωπικό είναι ντόπιοι, ενώ οι περισσότεροι από τους άλλους κατοικούν μακριά από την περιοχή.

Στις εφημερίες (24ωρη βάρδια τα σαββατοκύριακα και 16ωρη τις καθημερινές) δουλεύουν ακόμα δύο γενικοί γιατροί καθημερινά, είτε από το κέντρο υγείας είτε από τα περιφερειακά ιατρεία που υπάγονται σ' αυτό, και κάποιες ημέρες παιδίατρος ή οδοντίατρος.

Τις πρώτες ημέρες στο Κέντρο Υγείας όλα μου φαίνονται καταρχήν «βατά» (δεν ήταν θέματα πανελλαδικών, αλλά ήμουν διστακτικός στο να τα χαρακτηρίσω ήδη από τότε «καλά», έχοντας την πείρα από προηγούμενες δουλειές): το ωράριο (ο καθένας ερχόταν περίπου ό,τι ώρα ήθελε και **κυρίως** έφευγε ό,τι ώρα ήθελε, ειδικά αν ήταν ιεραρχικά ανώτερος αλλά όχι μόνο), ο ρυθμός της δουλειάς (δεν είχε πολλή δουλειά τότε), η συμπεριφορά της διεύθυνσης απέναντι στους εργαζόμενους (δεν είχα και ποτέ ψευδαισθήσεις για τον ακριβή ρόλο των διευθύνσεων εν γένει), η συμπεριφορά των συναδέλφων απέναντι μου (όταν κάποιος ή κάποια είχε εφημερία, βάρδια δηλαδή 16ωρη τις καθημερινές που άρχιζε στις 1.30 το μεσημέρι μέχρι το άλλο πρωί, ήδη στις 12 το μεσημέρι μου έλεγε: «δεν χρειάζεσαι να μείνεις άλλο, φύγε…»). Εντάξει, δεν υπήρχε δυνατότητα για εργαστηριακό έλεγχο μέσα στο Κέντρο Υγείας (το εξοπλισμένο εργαστήριο είχε πάψει να λειτουργεί εδώ και χρόνια), κάτι δεν μου πήγαινε καλά με το ωράριο και το να μένει κάποιος πίσω μόνος του μέχρι να έρθει κάποιος συνάδελφος ή συναδέλφισσα από κάποιο περιφερειακό ιατρείο στην εφημερία, το ένστικτο μου μού έλεγε ότι τέτοιου τύπου «προνόμια» κρύβουν από πίσω συγκεκριμένο μηχανισμό διανομής προνομίων του κλασικού τύπου της «συναλλαγής» αλλά δεν μπορούσα να το δω ακόμα (άλλωστε «γιατί να είναι πάντα έτσι τα πράγματα»;). Επίσης με κυρίευε σιγά-σιγά μια διαίσθηση ότι δεν υπήρχαν εργαζόμενοι κοντά σε αυτά που πιστεύω για να μπορώ να επικοινωνήσω σε βάθος μαζί τους (αλλά εντάξει, «περίμενα και κάτι άλλο»;), κακιά διαίσθηση όταν καλείσαι να πιάσεις δουλειά λίγο μετά την εξέγερση του Δεκέμβρη. Ήταν ακόμα περίεργο το γεγονός ότι σε μια περιοχή με τόσους χιλιάδες κατοίκους, η κίνηση του κέντρου υγείας ήταν σχετικά μικρή.

Ένας λόγος γι' αυτό ήταν ότι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ, δεν έρχονταν ως τακτικά περιστατικά στο κέντρο υγείας για να συνταγογραφήσουν φάρμακα, αφού η διεύθυνση βασισμένη σε μια ορισμένη ερμηνεία ενός νόμου που αφορά την περίθαλψη σε μια περιοχή όπου υπάρχουν ταυτόχρονα μονάδες του ΕΣΥ και του ΙΚΑ, είχε δώσει εντολή να μη γίνονται συνταγογραφήσεις σε ασφαλισμένους του ΙΚΑ στο Κέντρο Υγείας (πράγμα που ήταν συνήθης πηγή διαμαρτυριών και καβγάδων καθημερινά• φανταστείτε κάποιον εργάτη ή εργάτρια να παίρνει άδεια από τη δουλειά του για να γράψει τα φάρμακα τα δικά του, ή ξέρω 'γω της μάνας του, και να απευθύνεται στο κέντρο υγείας, μιας και το ΙΚΑ της περιοχής λειτουργεί με τον προβληματικό τρόπο που όλοι γνωρίζουμε ότι λειτουργούν τα υποκαταστήματα του ΙΚΑ, και να τρώει πόρτα, επειδή «δεν συνταγογραφούμε στο ΙΚΑ»). Κάτι δεν μου πήγαινε καλά σε αυτό, αλλά «αφού έτσι είναι ο νόμος», δεν το είχα ψάξει παρακάτω.

Πολύ γρήγορα όλη αυτή η εικόνα άλλαξε, ή μάλλον σχηματίστηκε πιο ξεκάθαρα στο μυαλό μου. Συγκεκριμένα όταν έχοντας εφημερία έπρεπε εγώ να μείνω μόνος από τις 12 για να περιμένω το συνάδελφο που ερχόταν μετά τις 2. Και μόνο η ιδέα ότι αν συμβεί κάποιο επείγον περιστατικό θα πρέπει να το αντιμετωπίσω μόνος μου, πράγμα όχι ό,τι καλύτερο για τον ασθενή (ούτε και για μένα) και με δεδομένο ότι ήταν σπάνια η περίπτωση να έχει βάρδια ο οδηγός ασθενοφόρου, με έκανε να συνειδητοποιήσω την επικινδυνότητα της συμπεριφοράς, «φύγε πριν να τελειώσει η βάρδια σου», μια συμπεριφορά εδραιωμένη στο δημόσιο. Οπότε τα πράγματα που ποτέ δεν τα έβλεπα σαν ρόδινα, άρχισαν να σκουραίνουν προς το γκρι και δυσκολεύανε περισσότερο όταν διαπίστωσα ότι τη δική μου αγωνία την μοιράζονταν μεν κάποιες και κάποιοι συνάδελφοι, αλλά η στάση τους ήταν «εντάξει, τι να κάνουμε, έτσι είναι τα πράγματα», ή «τι να συμβεί μωρέ, τίποτα δε θα συμβεί, άλλωστε μας διευκολύνει και μας αυτό».

Στους επόμενους 6 μήνες κι ενώ άρχισα να βλέπω όλο και περισσότερα προβλήματα (π.χ. κάποιοι καθυστερούσαν δύο ώρες στις εφημερίες των αργιών, ο διευθυντής στην εφημερία ερχόταν αλλά δεν ήθελε να δουλεύει παρά μόνο αν τον καλούσες για κάποιο πολύ επείγον περιστατικό), προσπάθησα να βρω ποιος μηχανισμός συντηρεί αυτά τα προβλήματα και δεν θίγονται ξεκάθαρα και ανοιχτά και ταυτόχρονα να ανακαλύψω με ποιους ανθρώπους θα μπορούσα να τα αντιπαλέψω, ποιους θα μπορούσα να εμπιστευτώ κλπ. Γι' αυτό το διάστημα, στη φάση δηλαδή της έρευνας, μόνο έμμεσα προσπαθούσα να θίγω κάποια ζητήματα στους συναδέλφους, δεν γνώριζα ακόμα τους ρουφιάνους της διεύθυνσης, όπως δεν γνώριζα τους πιθανούς συμμάχους μου.

Σύντομα βρήκα ένα συνάδελφο που μπορούσα καταρχήν να συνεννοηθώ μαζί του πολιτικά, αλλά και σε ζητήματα καθημερινότητας της δουλειάς. Ήταν αριστερός οδοντίατρος, συνεπής στις εφημερίες, εχθρικός απέναντι σε φακελάκια από ασθενείς και φαρμακευτικές εταιρίες, παραβάτης των κανονισμών υπέρ των ασθενών ειδικά αυτών με μειωμένη διαπραγματευτική δύναμη (π.χ. υπάρχει ένας κανονισμός που λέει ότι στα κέντρα υγείας οι οδοντίατροι απαγορεύεται να περιθάλπουν ασθενείς πάνω από 18 χρονών, παρά μόνο αν έρθουν σαν επείγοντα περιστατικά• ειδικά για μετανάστες το νόμο αυτό τον παρέβαινε καθημερινά, ωστόσο ο άνθρωπος αυτός συνταξιοδοτήθηκε πριν μερικούς μήνες, οπότε κύριοι διοικητές και δικαστές μην ακονίζετε τα νύχια σας). Ήταν ο πρώτος που του έθεσα όλα αυτά που σκεφτόμουν.

Οι πρώτες κόντρες με το μηχανισμό ήταν η απαίτηση παραμονής κάθε στιγμή στο κέντρο υγείας 2 γενικών γιατρών, που τέθηκε σύντομα σε μια γενική συνέλευση των γιατρών του κέντρου υγείας και των περιφερικών ιατρείων, και η διαπραγμάτευση του προβλήματος σε σχέση με τους ασφαλισμένους του ΙΚΑ.

Εκεί άρχισαν και τα πρώτα σοβαρά προβλήματα στις σχέσεις με τους συναδέλφους, ωστόσο στον ένα ή στον άλλο βαθμό αυτό πέρασε. Σε σχέση με τους ασφαλισμένους του ΙΚΑ, υπήρξε ένας συμβιβασμός: θα μπορούσα εγώ μόνο, εφόσον το θέλω (sic!) να τους εξυπηρετώ εξίσου όπως όλους τους άλλους (Η λογική αυτού του συμβιβασμού εκ μέρους μου

ήταν ότι αν το κάνω αυτό εγώ, θα μαθευτεί σύντομα στην περιοχή, θα έρχονται αρκετοί ασφαλισμένοι, θα δημιουργείται πρόβλημα όταν ανακαλύπτουν ότι μόνο εγώ το κάνω, θα μπει ζήτημα, οπότε η διεύθυνση θα αναγκαστεί να το λύσει όχι πια στα πλαίσια της εθελοντικής βάσης, αλλά σε μια βάση θεσμική: «οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ, θα εξυπηρετούνται όπως όλοι». Αυτή η ιστορία τράβηξε τουλάχιστον 1,5 χρόνο: μετά ήρθε το μνημόνιο που μετατρέπει καταρχήν τα ΙΚΑ σε μονάδες ΕΣΥ και σε δεύτερη φάση ουσιαστικά τα καταργεί. Είμαστε τώρα σε αυτή τη φάση. Επί του πρακτέου, στο κέντρο υγείας σήμερα οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ έχουν τα ίδια δικαιώματα όπως όλοι οι άλλοι).

Η δεύτερη μεγάλη κόντρα αφορούσε το ωράριο: αφενός σε σχέση με την ώρα προσέλευσης, αφετέρου (και κυρίως) σε σχέση με την ώρα που φεύγουμε: Τα τακτικά ιατρεία (το ιατρείο των επειγόντων δουλεύει διαρκώς) θα αρχίζουν να δουλεύουν την τάδε συγκεκριμένη ώρα, κανείς δεν θα φεύγει πριν την ώρα έναρξης της εφημερίας, η εφημερία να μην αρχίζει στις 1.30, να αρχίζει στις 2.30 ώστε και να μπορούμε να βλέπουμε περισσότερα τακτικά περιστατικά και να είμαστε στη συλλογική σύμβαση που έχουμε υπογράψει ως γιατροί (7ωρο, πενθήμερο και τουλάχιστον 4 εφημερίες το μήνα, άρα 56 ώρες εργασίας με ένα ρεπό εβδομαδιαία τουλάχιστον).

Βαριέμαι να δουλεύω όσο και σεις που διαβάζετε αυτές τις γραμμές (και αν θέλετε να σας πω ένα μυστικό: βαριέμαι περισσότερο από εσάς...), βρίσκω ενδιαφέροντα στοιχεία στη δουλειά μου ειδικά όσο επενδύω χρόνο σ' αυτή αλλά δεν τη λατρεύω κιόλας, ωστόσο αυτό το σύστημα του δημοσίου («δούλευε όσο θες, κι αν συμβεί κάτι θα δούμε τι θα κάνουμε»), στρέφεται κατευθείαν ενάντια στους χρήστες των υπηρεσιών (είτε λέγονται ασθενείς, είτε γονείς στα σχολεία, είτε καταναλωτές νερού, ρεύματος, κλπ). Εννοείται ότι διαφωνώ και για λόγους αρχής: πολύ απλά δεν γουστάρω την *κρατικά εγγυημένη λούφα*, επειδή ακριβώς παίζει το ρόλο της κρατικής εγγύησης της *κοινωνικής ειρήνης* μέσα στους χώρους δουλειάς.

Είναι κατανοητό ότι αυτό το πράγμα αποτέλεσε πράξη εμφυλίου πολέμου μέσα στο κέντρο υγείας. Δεν μιλάμε για δευτερεύον θέμα, μιλάμε για επέμβαση στην καθημερινότητα του καθενός εργαζομένου και της καθεμιάς εργαζόμενης («ποιος είσαι εσύ ρε κωλόπαιδο που ακόμα δεν βγήκες από το αυγό, και θα μου πεις πόσο θα δουλεύω;» Ή: «η κατάσταση τόσα χρόνια ήταν αυτή, ποιος είσαι συ που θες να την αλλάξεις;»). Αυτά τα ερωτήματα δεν διατυπώθηκαν ποτέ έτσι, αλλά ειπώθηκαν με χίλιες άλλες λέξεις, ζωγραφίστηκαν σε γκριμάτσες πολλών προσώπων και στο βάθος οργισμένων βλεμμάτων, εκτελέστηκαν θεατρικά –έστω βουβά- με πλήθος απαξιωτικών χειρονομιών, καταγράφηκαν σε διάφορες συχνότητες και decibel φωνών. Είναι λογικό επίσης ότι εκεί άρχιζε να ξεκαθαρίζει το τοπίο: το τοπίο του μηχανισμού, το τοπίο των ρουφιάνων, το τοπίο όσων ενεργητικά τον χρησιμοποιούσαν, το τοπίο όσων τον ανέχονταν, το τοπίο όσων έβλεπαν ότι κάτι δεν πάει καλά αλλά «δεν μπορεί να γίνει τίποτα» και τέλος το τοπίο αυτών που πίστευαν ότι τα πράγματα μπορούν να αλλάξουν, αρκεί να αρχίσει η σύγκρουση μέσα στο χώρο υγείας. Για να πω την αλήθεια σε αυτό το τελευταίο τοπίο, εκείνη την εποχή συμπεριλαμβανόμασταν μόνο δύο άνθρωποι: εγώ κι ο συνάδελφος οδοντίατρος. Για να είμαι ακόμα πιο ακριβής, διαφέραμε και μεταξύ μας στους όρους που πρέπει να δοθεί αυτή η σύγκρουση.

Με αυτό τον συνάδελφο αποφασίσαμε το επόμενο διάστημα να καλούμε τακτικά συνελεύσεις και να μιλάμε για όλα τα προβλήματα του κέντρου υγείας: από προβλήματα που αφορούν το ωράριο («τηρούνται οι αποφάσεις μας;»), μέχρι τα προβλήματα που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ συναδέλφων και του υπόλοιπου προσωπικού στο Κέντρο Υγείας. Από τα προβλήματα που αφορούν τη συμπεριφορά απέναντι στους ασθενείς, μέχρι τα προβλήματα που αφορούν την περίθαλψη των μεταναστών (κυρίως) Πακιστανών και Ινδών, μιας κι αφενός υπήρχε ένα σοβαρό ζήτημα επικοινωνίας, αφού οι περισσότεροι είχαν μια δυσχέρεια στη χρήση της ελληνικής γλώσσας, αφετέρου κάποιοι γιατροί δεν έδειχναν ιδιαίτερο ζήλο στην περίθαλψη τους... (μία λύση που σκεφτήκαμε γι' αυτή την ιστορία, ήταν να πάμε στο τοπικό παράρτημα του ΣΕΒ -«μιας και οι μετανάστες δουλεύουν στις βιομηχανίες της περιοχής, γιατί τα γαμω-αφεντικά να μην πληρώνουν τα συνολικά έξοδα περίθαλψης τους;»- και να διεκδικήσουμε να διορίσει και να πληρώνει ένα διερμηνέα αποκλειστικά για τις ανάγκες των μεταναστών χρηστών υγείας. Η λύση αυτή δεν προχώρησε, επειδή θα μπαίνανε τότε ζητήματα εργασιακών σχέσεων, ακόμα κι αν οι βιομήχανοι βάζανε διερμηνέα: π.χ. πόσο θα δουλεύει ο άνθρωπος, τι εργασιακή σχέση θα έχει, τα κωλύματα του δημοσίου σε σχέση με αυτό κλπ. Αντίθετα σκεφτήκαμε μια λύση: αφενός να μεταφράζονται ανακοινώσεις του κέντρου υγείας στις γλώσσες τους, αφετέρου να μάθουμε στοιχειώδη urdu και hindi για να συνεννοούμαστε με τους ανθρώπους. Έτσι τώρα γνωρίζω βασικό ιατρικό λεξιλόγιο στα urdu και στα hindi, π.χ. πονόλαιμος, αναπνεύστε βαθιά, κράτα την αναπνοή σου, βήχεις;, κεφαλαλγία, κνησμός, μύτη, νιώθεις καταβεβλημένος κλπ, κλπ και δεν γνωρίζω ούτε 5 ρήματα, ή να φτιάξω μια στοιχειώδη πρόταση, ή κάτι ακόμα πιο χρήσιμο, π.χ. τις φράσεις «είσαι όμορφη», «μου αρέσεις» κλπ - κάνω πλάκα). Από προβλήματα που αφορούν την αποπληρωμή των δεδουλευμένων, μέχρι ζητήματα που αφορούν το ρόλο των φαρμακοεταιριών στη δημόσια περίθαλψη (τα «δωράκια» προς τους γιατρούς, τα συνέδρια, τη συνταγογράφηση φασόν φαρμάκων κλπ), από προβλήματα που αφορούν το σύστημα της δημόσιας περίθαλψης στη χώρα (τα «φακελάκια», τις προμήθειες ιατρικού εξοπλισμού και ποιος τις ελέγχει κ.ά.), τα εργατικά ατυχήματα και τις παρεμβάσεις πρόληψης στον εργατικό πληθυσμό μέχρι προβλήματα που αφορούν το ζήτημα της υγείας στον καπιταλισμό συνολικά.

Κάποια από αυτά τα βγάλαμε στο δημόσιο χώρο με παρεμβάσεις μας στους ασθενείς και στους κατοίκους της κοινότητας. Ένα από τα πρώτα ζητήματα που διεκδικήσαμε ήταν να αναρτηθεί ένας πίνακας εργαζομένων στο Κέντρο Υγείας, ένας πίνακας που κάθε εργαζόμενος μπορεί να ανεβάζει ότι κείμενο θέλει, θα είναι ορατός από ασθενείς και προσωπικό και άρα θα βρίσκεται σε κεντρική θέση. Δεν ήταν δύσκολο να γίνει αυτό, παρά την αρχική θυμηδία που προκάλεσε (Μην υποτιμάτε τη δημόσια έκφραση λόγου των από κάτω. Μια από τις πρώτες διεκδικήσεις του ανταγωνιστικού κινήματος ήταν το δικαίωμα του λόγου και υπάρχουν υπέροχα ανέκδοτα σε σχέση με αυτό. Γενικώς έχει κάποια ενδιαφέροντα σημεία η ιστορία του πως κάνεις τον πίνακα ανακοινώσεων

πραγματικό κτήμα των εργαζομένων κι όχι μόνο του σωματείου ή μόνο κάποιων οργανωμένων πολιτικά, αλλά δεν μπορώ να πιάσω αυτό το θέμα τώρα). Άλλη ιστορία. Την περίοδο που έσκασε το ζήτημα της γρίπης Η1Ν1, το κέντρο υγείας ορίστηκε ως εμβολιαστικό κέντρο της περιοχής, εμείς αρνηθήκαμε να είμαστε υπεύθυνοι στο κέντρο, όπως μας είχε ορίσει η διεύθυνση και επίσης κάναμε μια καμπάνια ενάντια στον εμβολιασμό[2], αφενός με προκήρυξη που μοιράζαμε σε όσες και όσους προσέρχονταν στο κέντρο υγείας να εμβολιαστούν και αφετέρου στους ασθενείς που έρχονταν για άλλο λόγο, και σε δεύτερο επίπεδο με άνοιγμα στους κατοίκους της περιοχής. Απ' όσο έχω υπόψη μου, είμαστε οι μόνοι στη χώρα που αμφισβητήσαμε *έμπρακτα* μέσα από το θεσμό της δημόσιας περίθαλψης όλη την ιστορία της νέας γρίπης και παλέψαμε ενάντια στους εμβολιασμούς με ορατά αποτελέσματα. Ήταν μια κίνηση υψηλού ρίσκου, επειδή εμπεριείχε μεγάλο μέρος ευθύνης, τα στοιχεία που είχαμε για να κάνουμε αυτή την κόντρα ήταν αρκετά μεν όχι όμως ατράνταχτα, τα επιχειρήματα μας ήταν κυρίως πολιτικά και δεν κάναμε μια παρέμβαση στο διάχυτο, όπως έκαναν άλλες πολιτικές συλλογικότητες που ασχολήθηκαν με το θέμα, αλλά σε ανθρώπους που (και) την άλλη μέρα θα ήταν στο κέντρο υγείας, άρα θα ήμασταν διαρκώς υπόλογοι σε όλα τα επίπεδα αν κάτι δεν πήγαινε καλά.

Όταν το κράτος δεν μας είχε πληρώσει τις υπερωρίες (εφημερίες) για 5-6 μήνες, τέλη του 2009-αρχές του 2010, βάλαμε το ζήτημα της επίσχεσης εργασίας στους συναδέλφους, αλλά δε μείναμε σ' αυτό. Αναγνωρίζοντας από τότε τα όρια αυτής της μορφής κινητοποίησης, βγήκαμε ξανά στα χωριά της κοινότητας και μοιράζαμε προκηρύξεις μαζί με 1-2 άλλες συναδέλφισσες, εξηγώντας στους ασθενείς γιατί κάνουμε αυτή την κινητοποίηση και ζητώντας καταρχήν την κατανόηση και κατά δεύτερον την αλληλεγγύη τους.

Μια άλλη γερή κόντρα που κάναμε ήταν γύρω από το εισιτήριο των 5 ευρώ. Εκεί είχαμε την ευκαιρία αφενός να έρθουμε σε απευθείας σύγκρουση με την διεύθυνση και τους ρουφιάνους της, αφετέρου να αναπτύξουμε γερούς δεσμούς με τους ασθενείς. Εκεί το τοπίο ξεκαθάρισε ακόμα περισσότερο: προσωπικά έφτασα να σταματήσω να μιλάω (σχεδόν) σε όλους τους συναδέλφους και τις συναδέλφισσες γιατρούς του κέντρου υγείας (αυτό λέγεται στην καθομιλουμένη: «ούτε καλημέρα») και σε πολλούς από το υπόλοιπο προσωπικό, αφού πρώτα είχαν προηγηθεί άγριες κόντρες δημόσια και με τη συμμετοχή των ασθενών. Μια στιγμή αυτής της κόντρας έχω περιγράψει αλλού (στο φύλο 14 της εφημερίδας Άπατρις με το κείμενο “De belo civilli”). Στην αρχή όλοι ήταν εχθρικοί απέναντι μας, δύο χρόνια μετά και κυρίως μετά την σφαγή των μισθών που ακολούθησε την ψήφιση του μεσοπρόθεσμου, και με δεδομένη την συνέχιση του αγώνα μας, τα πράγματα έχουν αλλάξει σε κάποιο βαθμό. Δεν μπορώ να πω λεπτομέρειες: μπορώ να πω ωστόσο ότι ναι μεν αυτό το μέτρο εφαρμόζεται στο κέντρο υγείας, ωστόσο έχει κατακτηθεί να εφαρμόζεται χαλαρά και να μην εφαρμόζεται καθολικά από όλους τους γιατρούς...

Για να μην τα πολυλογώ, προσπαθούσαμε στο μέτρο του δυνατού να θέσουμε κάποια ζητήματα που αφορούσαν τόσο την καθημερινότητα μας, όσο και ευρύτερα. Για ένα διάστημα περίπου 3 χρόνων, δηλαδή μέχρι τον περασμένο Μάιο, αυτές οι κόντρες, κουτσά-στραβά, αφορούσαν εμάς τους δύο. Μετά την ένταξη της ελληνικής οικονομίας στο PSI και την ψήφιση του τρίτου μνημονίου το Φλεβάρη του 2012, οι περικοπές όλο και περισσότερο δεν αφορούσαν πια τους μισθούς και την καταβολή του αντιτίμου των εφημεριών των γιατρών, αλλά συνολικά τα υλικά, τον εξοπλισμό, τα αναλώσιμα και τα φάρμακα που έχει ανάγκη για να δουλέψει το κέντρο υγείας. Έτσι μαζί με ένα επιπλέον συνάδελφο, ο οποίος διορίστηκε στο Κέντρο Υγείας πρόσφατα, αρχίσαμε να θέτουμε όλο και πιο πολύ αυτά τα ζητήματα σε όσους συναδέλφους και συναδέλφισσες εξακολουθούσαμε να διατηρούμε μια μορφή επικοινωνίας, προπαγανδίζοντας την ιδέα μιας γενικής συνέλευσης όλων των εργαζομένων του κέντρου υγείας.

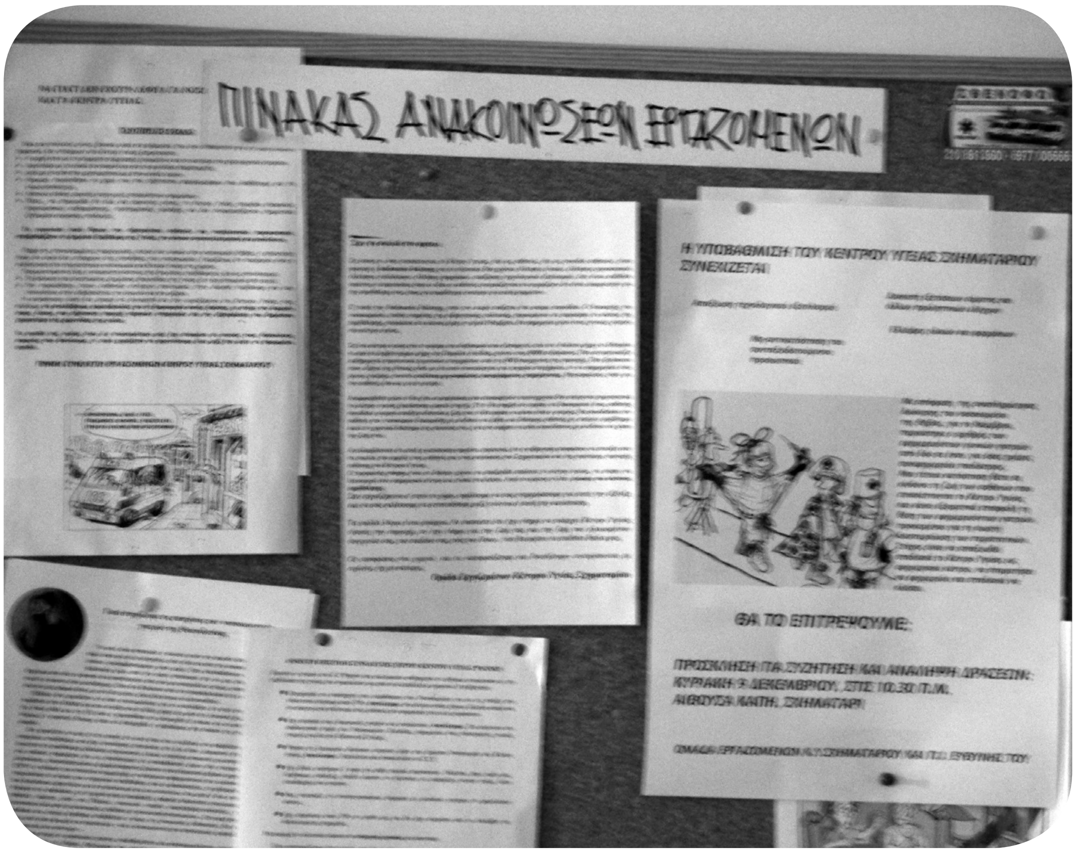
Η συνέλευση όντως πραγματοποιήθηκε αρχές Ιουνίου, συμμετείχαν όλοι κι όλες οι εργαζόμενοι, διαπιστώθηκαν τα προβλήματα από όλες κι όλους, συμφωνήθηκε ότι κάτι πρέπει να γίνει. Αυτό ήταν καταρχήν μια δημοσιοποίηση των προβλημάτων στους ασθενείς, πράγμα που υλοποιήθηκε με τη σύνταξη μιας προκήρυξης και κατά δεύτερο λόγο με μια επιστολή προς την διοίκηση του νοσοκομείου, στο οποίο υπάγεται το Κέντρο Υγείας, δίνοντάς της μια προθεσμία να ασχοληθεί με αυτά και προειδοποιώντας με κινητοποιήσεις σε περίπτωση που δεν κάνει τίποτα. Από την άλλη πλευρά, πάνω στην συζήτηση «τι θα κάνουμε σε περίπτωση που δεν θα ανταποκριθεί στα προβλήματα μας η διοίκηση του νοσοκομείου», έγινε φανερό και στους άλλους δύο συναδέλφους που παλεύαμε μαζί αυτό που εγώ γνώριζα από καιρό: ότι τόσο η διεύθυνση του κέντρου υγείας, όσο και πολλοί εργαζόμενοι και εργαζόμενες, παρά τις ρητορείες, είναι μέρος του προβλήματος και δεν θα γίνουν ποτέ μέρος της λύσης του.

Φάνηκε ωστόσο ότι υπήρχαν κάποιες εργαζόμενες και εργαζόμενοι που είχαν διάθεση να ξεκινήσουν μια σοβαρή κόντρα και μοιραζόμασταν τους ίδιους προβληματισμούς.

Το καλοκαίρι πέρασε, η διοίκηση του νοσοκομείου όχι απλώς δεν έκανε τίποτα, αλλά άφησε τα πράγματα να χειροτερέψουν. Για παράδειγμα υπήρχαν περίοδοι που δεν είχαμε γάζες στο κέντρο υγείας, οπότε όταν κατέφτασε ένας μεσήλικας που προσπαθώντας να εμποδίσει το παιδί του να τρέξει προς το δρόμο, πέρασε μέσα από μια τζαμαρία, τέμνοντας μια κεντρική αρτηρία του λαιμού του, καταφέραμε μόνο μια στοιχειώδη επίσχεση της αιμορραγίας του με σεντόνια κρεβατιού και τον διακομίσαμε σε κεντρικό νοσοκομείο, απευθείας στο χειρουργείο, χωρίς να περάσει καθόλου από τα επείγοντα, μήπως και σωθεί η ζωή του (σώθηκε τελικά, είναι πείσμονα ζώα οι άνθρωποι).

Η κατάσταση επιδεινωνόταν συνεχώς και τον περασμένο Οκτώβριο το ποτήρι ξεχείλισε. Τότε ο διοικητής του νοσοκομείου στέλνει ένα φιρμάνι σε κάποιους γενικούς γιατρούς του κέντρου υγείας να κάνουμε εφημερίες στο νοσοκομείο κάποιες μέρες.

Καταρχήν η ειδικότητα η δική μας δεν είναι για νοσοκομεία (παρά μόνο για πολύ συγκεκριμένα τμήματα και πάντως όχι για επείγοντα). Κατά δεύτερον δεν είμαστε εκπαιδευμένοι για τμήματα επειγόντων νοσοκομείων. Τρίτον δεν υπάρχει τμήμα επειγόντων στο συγκεκριμένο νοσοκομείο. Στην πραγματικότητα αυτό που ήθελε ο τύπος ήταν να καλύψει κάποιους κολλητούς του κλινικάρχες που δεν θέλανε να παρίστανται σε εφημερίες κι επειδή δεν μπορούσε να αφή-

σει τα επείγοντα με ακάλυπτες ειδικότητες, καλούσε εμάς για να τρώμε τις μηνύσεις από τους ασθενείς αν συνέβαινε κάτι στραβό. Μετά από συμβουλή δικηγόρου καταθέσαμε εναντίον του εξώδικο και μπλοκάραμε αυτή την μετακίνηση (δηλαδή δεν μας έδωσε «εντέλλεστε», εντολή να εφημερεύουμε στο νοσοκομείο, αφού θα προχωρούσαμε σε μηνύσεις και αυτός θα ήταν υπόλογος με το παράπτωμα «παράβασης καθήκοντος»).

Τον επόμενο μήνα, η απάντηση του ήταν να κόψει τον ένα γενικό γιατρό από τις εφημερίες, την ημέρα που συνεφημέρευε με παιδίατρο.

Οι παιδίατροι παίρνουν 8 εφημερίες το μήνα, έτσι μένουμε 8 φορές μόνοι μας. Οι περισσότεροι από τους συναδέλφους αποφασίσαμε κάθε φορά που μένει μόνος του συνάδελφος στην εφημερία να μένει και κάποιος άλλος μαζί του (απλήρωτος). Σ' αυτό δεν συμφώνησαν όλοι, ωστόσο εγώ και κάποιοι άλλοι συνάδελφοι δεν μείναμε μόνοι. Το τι σημαίνει να κάνει κάποιος μόνος του εφημερία είναι ένα πολύ χοντρό ζήτημα με πολλές παραμέτρους. Μια από αυτές αφορά την ασφάλεια των ασθενών: τι θα γίνει για παράδειγμα αν κινδυνεύσει η ζωή ενός ασθενούς αν δεν διακομιστεί σε κεντρικό νοσοκομείο συνοδεία γιατρού και ταυτόχρονα έρθει δεύτερο επείγον περιστατικό στο κέντρο υγείας; Αυτές οι περιπτώσεις δεν είναι καθόλου σπάνιες σύντροφοι και συντρόφισσες, ίσα-ίσα. Τι θα γίνει αν συμβεί ένα μαζικό εργατικό ατύχημα ή ταυτόχρονα δύο εργατικά ατυχήματα, όπως πρόσφατα σε δύο μεταλλοβιομηχανίες της περιοχής; Κι εν πάση περιπτώσει, μπορεί ένας άνθρωπος να διατηρήσει τη διαύγεια και την οξύνεια του για 24 ώρες συνεχώς;

Έξι-επτά συνάδελφοι και συναδέλφισσες από όλο το προσωπικό αποφασίσαμε να μην αφήσουμε τα πράγματα χωρίς να κάνουμε κάτι σοβαρό.

Είχαμε ήδη αντιληφθεί ότι από κοινού όλοι οι εργαζόμενοι στο κέντρο υγείας δεν θα μπορούσαμε να πετύχουμε κάτι, οπότε σκεφτήκαμε να απευθυνθούμε στους ασθενείς, στους χρήστες των υπηρεσιών υγείας και στους κατοίκους της περιοχής προκειμένου και να τους κάνουμε κοινωνούς του προβλήματος και να ζητήσουμε την εμπλοκή τους στην αντιμετώπιση τόσο αυτού του προβλήματος όσο και όλων των άλλων προβλημάτων που αντιμετώπιζε το κέντρο υγείας και που με τον καιρό είχαν επιδεινωθεί. Αυτή ήταν μια στιγμή ρήξης.

Μέχρι τώρα η δουλειά που κάναμε με τους ασθενείς, αφορούσε απλώς **(;)** το επαγγελματικό κομμάτι και τη διακίνηση υλικού για ζητήματα υγείας και περίθαλψης. Δεν είχαμε δηλαδή ποτέ απευθυνθεί σ' αυτούς ζητώντας έμπρακτα τη βοήθειά τους. Και επειδή δεν είχαμε ασχοληθεί σε βάθος και πολύ σοβαρά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζαμε, και επειδή κουτσά-στραβά κάποιου τύπου προσωρινές λύσεις βρίσκαμε σε αυτά, και κυρίως επειδή *είναι ζόρικο πράγμα να πας από τα χαρτιά στις δράσεις*, πόσο μάλιστα όταν κάνεις χίλιες πολιτικές δουλειές και μένεις αρκετά χιλιόμετρα μακριά από εκεί που δουλεύεις….

Εκτός αυτών, γνωρίζοντας τη συμπεριφορά της πλειοψηφίας του προσωπικού απέναντι στους ασθενείς και τους χρήστες των υπηρεσιών υγείας (περίπου κάθε μέρα γίνεται ένας σοβαρός καβγάς στο κέντρο υγείας και σχεδόν μία φορά στις 3 βδομάδες μία αναφορά σε κάποιο γιατρό ή, σπανιότερα, σε κάποιον από το προσωπικό), τρέφαμε αμφιβολίες για την ανταπόκριση που θα είχαμε από τους ασθενείς (όταν μια συνήθης επωδός τους είναι: «δεν το κλείνετε το μπουρδέλο, αφού δεν μας εξυπηρετεί»;). Από την άλλη, γνωρίζαμε τη δουλειά που έχουμε κάνει και μεις τόσα χρόνια και στο ιατρικό (στο επίπεδο της εργασίας μας) και στο πιο πολιτικό επίπεδο.

Μαζευτήκαμε λοιπόν, συζητήσαμε και γράψαμε από κοινού την προκήρυξη και αρχίσαμε τις παρεμβάσεις μας στην περιοχή: στα καφενεία, στις λαϊκές, στις δημόσιες υπηρεσίες, στο δήμο.

Σταματάω το πρώτο μέρος της διήγησης αυτής της ιστορίας εδώ για λόγους χώρου και μόνο. Στο επόμενο τεύχος θα συνεχίσω. Αντιληφθείτε το κείμενο που μόλις διαβάσατε και σαν τεκμήριο ενοχής. Θα τα ξαναπούμε σύντομα ελπίζω.

Hobo

Υποσημειώσεις

1 Ο τίτλος είναι από ένα μυθιστόρημα του Ευγένιου Αρανίτση, που το θεωρώ αρκετά καλό. Με μια ειρωνεία προερχόμενη κατευθείαν από τη χοληδόχο κύστη, διαπραγματεύεται την ιστορία μιας τυπικής μεσοαστικής οικογένειας στα χρόνια της πρώτης πασοκικής οκταετίας.

2 Στην διεύθυνση αυτή: http://syneleysiypsiloukindynou.blogspot.gr/2010/01/blog-post.html, μπορείτε να δείτε γιατί εναντιωθήκαμε σ' αυτή την ιστορία. Η διεύθυνση αφορά τη δράση της τότε Συνέλευσης Υψηλού Κινδύνου στην οποία ανήκαμε, κι όχι της ομάδας των συναδέλφων στο Κέντρο Υγείας.

Συνέντευξη με απολυμένους - απλήρωτους των «METROPOLIS»

Τον Μάιο του 2013, έξω από τον τελικό της Eurovision στην Σουηδία, μια ομάδα συντρόφων ενημέρωνε τους αποσβολωμένους θεατές για τον αγώνα των απολυμένων/απλήρωτων εργαζόμενων της αλυσίδας «Metropolis» του Ανδρέα Κουρή -ο οποίος είχε αναλάβει, με το αζημίωτο, τη συμμετοχή της Ελλάδας στον τελικό- να πληρωθούν τις αποζημιώσεις απόλυσης και τα δεδουλευμένα τους. Λίγες μέρες πριν –κι ενώ γίνονταν οι απαραίτητες συνεννοήσεις για να επιτευχθεί αυτή η διευρωπαϊκή σύνδεση αγώνων- είχαμε βρεθεί με κάποια από τα πιο δραστήρια μέλη του συγκεκριμένου αγώνα, ζητώντας τους να μας μιλήσουν για την εμπειρία της αυτοοργάνωσης μιας εργατικής μάχης, των προβλημάτων της και των προοπτικών της, θεωρώντας ότι μέσα από ανάλογες εμπειρίες δραστήριων κοινοτήτων αγώνα μπορούμε να προσεγγίσουμε στις πραγματικές του διαστάσεις το ζήτημα της σύνδεσης των αγώνων. Μια περίληψη της συζήτησης παρουσιάζεται εδώ σε μορφή συνέντευξης.

(επιμέλεια:πολυεργαλείο)

-Το 2010 ο Ανδρέας Κουρής αγοράζει τα ως τότε κερδοφόρα «Metropolis» και το καλοκαίρι κλείνουν τα πρώτα καταστήματα. Τον Γενάρη του 2011 ξεκινούν οι πρώτες καθυστερήσεις στην πληρωμή δεδουλευμένων και μέσα στην χρονιά πραγματοποιούνται οι απολύσεις χωρίς αποζημίωση. Τον Γενάρη του 2012 κλείνει και το κεντρικό κατάστημα στην Πανεπιστημίου. Πόσοι είναι συνολικά οι απολυμένοι και πόσοι κινητοποιούνται από τότε με διάφορους τρόπους;

Οι απολύσεις είναι γύρω στις 180 και απ' αυτούς έχουν ικανοποιηθεί οι μισοί όσον αφορά τα χρωστούμενα (όσοι δούλευαν λίγο καιρό, οι περισσότεροι εργαζόμενοι δούλευαν πολλά χρόνια). Κάποια στιγμή έκανε γενική στάση πληρωμών και μείναμε είτε εργαζόμενοι - απλήρωτοι είτε απολυμένοι με μισές αποζημιώσεις. Υπάρχουν και κάποιοι που δεν ικανοποιήθηκαν οικονομικά αλλά δεν ακολούθησαν τον δρόμο του αγώνα –αυτοί είναι λίγοι. Τον Ιούνιο του '12 απολύθηκαν οι περισσότεροι από τους εργαζόμενους που δεν ήταν ρουφιάνοι. Έχουν μείνει και κάποιοι λίγοι που έχουν ανάγκη, πληρώνονται με έναντι 300 ευρώ, αλλά γενικά είναι εχθρικοί. Εμείς είμαστε γύρω στα 50 άτομα, οι περισσότεροι στον ίδιο δικηγόρο.

-Πώς ξεκίνησε η οργάνωση των κινητοποιήσεων σε σχέση με την σταδιακή πτώχευση και την ανυπαρξία συνδικαλιστικής οργάνωσης στην επιχείρηση;

Όταν πρωτοήρθε ο Κουρής στα «Metropolis» κάποιοι από εμάς, 10-15 άτομα, μαζευόμασταν, κυρίως μετά τον Μάρτη του '10, τότε που επιχειρήθηκε να επιβληθεί 4ήμερη εργασία, άρχισαν οι πρώτες αντιδράσεις για τις καθυστερήσεις καταβολής των μισθών, ήρθαν και από το σωματείο «Βιβλίου- Χάρτου». Τότε δεν ήξερες και με ποιον να μιλήσεις, αν είναι της εργοδοσίας, κινιόσουν αναγκαστικά πιο επιφυλακτικά. Είχαμε κάνει καλέσματα σε συναδέλφους χωρίς μεγάλη απήχηση. Τον Δεκέμβρη του '11 ο Κουρής έδωσε τις τελευταίες δόσεις των αποζημιώσεων στους απολυμένους και κήρυξε στάση πληρωμών. Όταν έκλεισε και το κατάστημα της Πανεπιστημίου έγιναν για πρώτη φορά δυο γενικές συνελεύσεις με όλους του εργαζόμενους, όπου κι έγινε εμφανής ο διαχωρισμός σε εργοδοτικούς και μη. Από τότε λοιπόν οι εργαζόμενοι που έμειναν κυριολεκτικά στον δρόμο συναντιόμασταν σε διάφορα καφέ της Μπενάκη, όπου και συζητούσαμε. Οπότε και καθιερώθηκε, μέχρι και σήμερα, να συναντιόμαστε 1 φορά την εβδομάδα σε σταθερή συνέλευση. Η ανυπαρξία παράδοσης συνδικαλισμού επηρέασε, αλλά εντάξει ο καθένας είχε το χρόνο του να δει κάποια πράγματα. Στην αρχή κανένας δεν πίστευε ότι μια ναυαρχίδα σαν τα «Metropolis» θα κλείσει, υπήρχε και πολύ «παραμύθι» (π.χ. θα έρθει νέος επενδυτής, θα ανοίξει καινούριο κατάστημα κ.ά) από τους διευθυντές που ήταν «επαγγελματίες εκκαθαριστές». Ουσιαστικά ο Κουρής πήρε τα Metropolis και κατάλαβε ότι έκανε μια κακή επιλογή, οπότε αποφάσισε να τα «ρίξει στα βράχια», γι' αυτό έβαλε μπροστά τα golden boys των 10.000 ευρώ. Προσπάθησαν επίσης, ανεπιτυχώς, να δημιουργήσουν «εμφύλιο» ανάμεσα σε απολυμένους και εργαζόμενους. Πριν τον Κουρή ήμασταν προσκολλημένοι σε μια επιχείρηση που μας πλήρωνε κανονικά τα λίγα λεφτά που μας έδινε, δεν είχαμε αναπτύξει αντιστάσεις, ούτε και συνείδηση, ότι τον καιρό τον καλό τα αφεντικά είναι καλά, τον καιρό τον κακό κακά, γι' αυτό και

ξεκίνησε η κινητοποίηση έστω και αργά, αφού έκλεισε το μεγάλο το κατάστημα.

- Από την στιγμή που σταθεροποιήθηκε ένας αγωνιστικός πυρήνας, υπήρξαν διακυμάνσεις στην διάθεση συμμετοχής, αναδείχθηκαν προβλήματα στο εσωτερικό σας, απογοητεύσεις κλπ, δεδομένης και της δυσχερής οικονομικής κατάστασης του απλήρωτου/απολυμένου;

Καταρχάς μέσα από την εβδομαδιαία συνέλευση όλοι μαζί αποφασίζουμε τις δράσεις μας, που ξεπερνάνε τις 70. Η συμμετοχή στις συνελεύσεις δεν είναι πάντα η ίδια, γενικά όλοι στηρίζουν τις δράσεις, αλλά κάποιες φορές υπάρχει μια μικρή συμμετοχή στη διαδικασία και δημιουργούνται παράπονα από κάποιους, οι οποίοι κάνουνε κάπως περισσότερα πράγματα. Σε έναν μακρύ και διαρκή αγώνα σαφώς και υπάρχουν διακυμάνσεις λόγω και αντικειμενικών προβλημάτων, δεν είμαστε νέοι, μπορεί να υπάρχουν προβλήματα υγείας, οικογενειακά, άλλοι έχουν βρει δουλειά, δεν προλαβαίνουν γιατί οι δουλειές σήμερα -το ξέρεις- είναι «μαγγανοπήγαδο», αλλά όποτε μπορούν συμμετέχουν. Επίσης υπάρχουν και κάποιοι άλλοι που τους «έχει πάρει από κάτω», δεν καταλαβαίνουν δηλαδή ότι μέσα από τον αγώνα, την δικαίωση και την αξιοπρέπεια δεν θα πέσουν σε κατάθλιψη. Εδώ υπάρχει ένα γενικότερο ζήτημα που αφορά όλη την κοινωνία, δεν έχουμε συνηθίσει να διεκδικούμε με αγώνες. Και για μένα προσωπικά δεν λέει κανένας ότι είμαι στα καλά μου. Όμως είναι και λίγο θέμα χαρακτήρα. Δηλαδή κάποιες φορές λες ότι το παλεύω, γιατί άμα καθίσω μέσα στο σπίτι θα με πάρει από κάτω, μπορώ να αντιληφθώ όμως ότι όλοι οι άνθρωποι δεν είναι ίδιοι, κάποιοι δεν μπορούνε να το διαχειριστούνε. Από την άλλη, υπάρχει και πολύς κόσμος που είμαστε δεμένοι, μιλάμε στο τηλέφωνο, κάνουμε μαζί πράγματα, άλλοι λιγότερο, άλλοι περισσότερο.

-Έχει π.χ. εκφραστεί ρητά από κάποια άτομα ότι «δεν βγάζει πουθενά»;

Απογοητεύσεις έχουνε υπάρξει, κάποιοι άνθρωποι που το βλέπουν διαφορετικά έτυχε να έρθουν μια-δυο φορές και δεν έχουν ξαναέρθει, αλλά έχουμε δει και το αντίθετο, κάποιοι που δεν έρχονταν τώρα είναι μέσα στα πάντα. Αυτό έχει σχέση με το αν έχεις μάθει να αγωνίζεσαι ή αν θες να μάθεις τώρα, γιατί πριν δεν είχαμε ταξική συνείδηση, όλα ήταν μια χαρά. Γνωρίζαμε εξ' αρχής ότι ήταν δύσκολο να δικαιωθεί ένας τέτοιος αγώνας αλλά αν υπήρχε μια τέτοια πιθανότητα, αυτό θα γινόταν μόνο αν αγωνιζόμασταν. Πολλές φορές αναρωτιόμαστε και μεταξύ μας, ποιες οι πιθανότητες, πρακτικά, να πάρουμε τα οφειλόμενα, αλλά πλέον επειδή είναι ένας αγώνας που κρατάει πάνω από ένα χρόνο υπάρχει ένα «γαμώτο» και ένα ζήτημα αξιοπρέπειας.

- Το αφεντικό σε κάποιες περιπτώσεις καλύπτεται πίσω από το «άρθρο 99», αλλά στις περισσότερες των περιπτώσεων παραβιάζει απροκάλυπτα την υφισταμένη νομοθεσία. Πώς έχει επηρεάσει αυτό το γεγονός τις κινητοποιήσεις σας, το ότι επικαλείστε το νόμιμο των διεκδικήσεων σας; Έχετε δει αποτελέσματα μέσω της θεσμικής οδού; Πόσο πιστεύετε στην αποτελεσματικότητα της;

Τον Ιούνη του '11 απέκρυψε από τους εργαζόμενους ότι μπήκε στο άρθρο 99 και τώρα περιμένουμε απόφαση από δικαστήριο –που την τρέμει- ότι δεν πληρούσε τους όρους για την ένταξη σε αυτό (δεν κατέθεσε σχέδιο εξυγίανσης και δεν πάγωσε τις απολύσεις). Ουσιαστικά είναι μια από τις λίγες περιπτώσεις που οι εργαζόμενοι ζητούν να εξαιρεθούν από την προστασία που παρέχει στον εργοδότη τους το άρθρο 99 για να πάρουν τις αποζημιώσεις τους. Του έχουμε κάνει και αγωγή προσωπικά για τις ευθύνες που του αναλογούν ως διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας. Γενικά έχουμε αντιληφθεί ότι η δικαστική οδός είναι χρονοβόρα, ότι και οι αποφάσεις που παίρνονται δεν εκτελούνται, ότι οι νόμοι καλύπτουν τους εργοδότες, δεν έχουμε καμία αυταπάτη, είναι απλά ένα άλλο μέσο πίεσης. Ιδιαίτερα η κάλυψη που έχει η οικογένεια των Κουρήδων μας εξοργίζει και μας δυναμώνει. Πάντως είχε προτείνει στον δικηγόρο μας παραμονή δράσεων (Eurovision) να πάρουμε το brandname και να μοιραστούμε τα εμπορεύματα, αρκεί να υπογράψουμε ότι δεν θα ξανακάνουμε καμία κινητοποίηση – κάτι που φυσικά το απορρίψαμε.

-Για την γνωστοποίηση του λόγου σας χρησιμοποιείτε τα επίσημα (ελληνικά και ξένα) ΜΜΕ όσο και τα δικά σας μέσα (blog, αποκλεισμούς κτλ), ενώ χαρακτηριστικό μέσο πάλης αποτελεί η παρέμβαση σε τηλεοπτικές φιέστες που εμπλέκεται ο Α. Κουρής (MAD Awards, Eurovision). Πώς αξιολογείτε την αποτελεσματικότητα όλων των παραπάνω;

Το διαδίκτυο και το μπλογκ αποτέλεσαν ένα καταρχήν σημείο γνωστοποίησης του ζητήματ;ος μας και επικοινωνίας με τον κόσμο. Για τα ΜΜΕ ξέραμε από την συμμετοχή μας σε άλλους εργατικούς αγώνες ότι τους «θάβουν» ή λειτουργούν συκοφαντικά/υπονομευτικά απέναντί τους. Πράγματι σε μια συνέντευξη τύπου που καλέσαμε τους πάντες, δεν ήρθε σχεδόν κανείς. Τώρα, δεδομένου ότι ο Κουρής ήταν άνθρωπος των μήντια και φρόντιζε να προβάλλει το χλιδάτο lifestyle του, σε κάποιες περιπτώσεις ωθήσαμε τις καταστάσεις έτσι ώστε να αξιοποιήσουμε τα μήντια, όπως και τους ανταγωνισμούς τους. Οι φιέστες αυτές που κάνει ο Κουρής αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι των ΜΜΕ και είναι μεγάλες επιχειρηματικές δουλειές, ευκαιρία για έξτρα χρήματα Αυτές ήταν πολύ προκλητικές για εμάς, αφού ουσιαστικά ο Κουρής διοργανώνει μια φιέστα κάθε δύο μήνες, απ' τις οποίες κάθε μια χρειάζεται τα χρήματα που μας χρωστάει και τα οποία τα βγάζει οπωσδήποτε από τους χορηγούς και τα εισιτήρια. Τώρα η Eurovision επειδή ήταν και «διεθνές» γεγονός, τράβηξε ακόμα και ξένα κανάλια-πρακτορεία.

-Έχετε έρθει σε επαφή με οργανωμένα κομμάτια του συνδικαλιστικού κινήματος, τόσο θεσμικά όσο και (λιγότερο ή περισσότερο) αντιθεσμικά. Ποιά η σχέση σας σε κάθε περίπτωση; Τι στάση κρατάτε απέναντι σε κόμματα και πολιτικές οργανώσεις και στο φαινόμενο της κομματικοποίησης/ γραφειοκρατικοποίησης/σεχταρισμού των εργατικών αγώνων;

Εμείς πήγαμε και στο Σωματείο Εμποροϋπαλλήλων, η πρόεδρος του οποίου όταν την καλέσαμε στην πρώτη τριμερή και είδε τον Σύλλογο Υπαλλήλων Βιβλίου-Χάρτου δεν έκανε καν το κόπο να ανέβει στην επιθεώρηση. Ως γνωστόν το ΠΑΜΕ θέλει να ελέγχει και να καπελώνει τους αγώνες, ενώ εμείς βγάζαμε κείμενα τα οποία τα υπογράφαμε εμείς μόνο. Αποκτήσαμε επαφή με το Βιβλίου-Χάρτου, γιατί τα Metropolis είχαν βιβλιοπωλεία, αλλά κι επειδή είναι ένα δυναμικό σωματείο, και σιγά-σιγά, μέσω των επαφών μας, και με άλλα πρωτοβάθμια σωματεία και συνελεύσεις γειτονιάς. Με το ΕΚΑ είχαμε επαφή για να γίνει συνάντηση με τον υφυπουργό Εργασίας, επίσης σε δράσεις μας έχουν έρθει νεολαίοι και μέλη του ΣΥΡΙΖΑ. Εμείς έχουμε ξεκαθαρίσει ότι πρώτα από όλα αποφάσεις παίρνει η συνέλευση εργαζομένων και μετά από αυτήν, άμεσοι συμπαραστάτες και συναγωνιστές είναι τα πρωτοβάθμια σωματεία και δεν θέλουμε από κανέναν «καπέλωμα», ενώ και από τους φορείς εμείς οι ίδιοι ορίζουμε την βοήθεια που χρειαζόμαστε. Στις συνθήκες που βιώνουμε, είναι αδύνατο 50 εργαζόμενοι να προχωρήσουν κάτι μόνοι τους. Η στήριξη από αλληλέγγυους και εργατικές συνελεύσεις ήταν πολύτιμη κι όσο συνεχίζεται ο αγώνας γίνεται σε όλο και πιο στέρεες βάσεις, ενώ οι αποφάσεις πάντα εκκινούν από εμάς κι έχουμε κρατήσει μακριά από εμάς την πολιτική των κομμάτων.

- Η αλληλεγγύη που εκδηλώθηκε από ποια κυρίως κομμάτια προήλθε και πόσο επηρέασε τον αγώνα σας;

Σωματεία και συλλογικότητες όπως ο Σύλλογος Βιβλίου-Χάρτου, οι Άνεργοι/ες από γειτονιές της Αθήνας, ο Σύλλογος Μεταφραστών-Επιμελητών-Διορθωτών και το ομόσπονδο σχήμα των Σωματείων Βάσης και εργατικών συλλογικοτήτων (ΣΒΕΟΔ, ΣΣΜ, «Κατάληψη ΕΣΗΕΑ», ΣΥΒΑΤΕΚΤ, ΣΩ.ΒΑ κ.ά.) έχουν στηρίξει και υλικά τον αγώνα μας, κάτι πολύ σημαντικό αφού είμαστε άνεργοι και οι κινητοποιήσεις χρειάζονται κάποια χρήματα. Συν τοις άλλοις για τη Eurovision κολλήσαμε 3.000 αφίσες σε όλη την Αθήνα, κάτι που έγινε χάρη στην βοήθεια πρωτοβάθμιων σωματείων και συνελεύσεων γειτονιάς. Το πιο σημαντικό αποτέλεσμα είναι ότι πλέον συναντιόμαστε κάποιοι άνθρωποι του Metropolis, άλλοτε 10, άλλοτε 15, στηρίζοντας την δράση κάποιου άλλου σωματείου, συζητιέται δηλαδή στις συνελεύσεις μας να επιστρέφουμε την αλληλεγγύη που δεχόμαστε.

-Έχετε έρθει σε επαφή με εργαζόμενους πέρα από τα Metropolis που αντιμετωπίζουν την ίδια συνθήκη του απλήρωτου/απολυμένου με εσάς. Πώς ξεκίνησε αυτή η διαδικασία; Νιώσατε ότι είχατε κοινές εμπειρίες; Πόσο δύσκολη είναι η αγωνιστική σύνδεση παρόμοιων καταστάσεων;

Μετά την Eurovision ήρθαν σε επαφή μαζί μας απλήρωτοι εργαζόμενοι από τον όμιλο «Λυμπέρη» (περιοδικά ΜΜΕ) και την «ΗΛ.ΒΙΟ.ΚΑΤ.» (εξαρτήματα εταιρειών κινητής τηλεφωνίας), μετά από πρωτοβουλία των πρώτων, με το σκεπτικό ότι ένα κοινό μέτωπο απλήρωτων-απολυμένων θα έδινε μια καινούρια δυναμική και προοπτική στους αγώνες όλων. Έτσι βρεθήκαμε σε μια συνάντηση με τους παραπάνω που κύλησε εύκολα και γρήγορα, γιατί είχαμε την βάση των κοινών χαρακτηριστικών, ενώ είδαμε ότι τα πράγματα μοιάζουν και στην μεθοδολογία στάσης πληρωμών των εργοδοτών: αρχικά καθυστερήσεις μισθών, μετά έναντι, μετά καθόλου μισθοί, τελικά απολύσεις, είτε με πτώχευση, είτε με άρθρο 99. Βέβαια η κάθε επιχείρηση έχει τα δικά της χαρακτηριστικά, αντικειμενικά είναι πάρα πολύ δύσκολο να βρεθείς και να μιλήσεις με άλλους γι' αυτά. Το φαινόμενο των απλήρωτων/απολυμένων εργαζόμενων στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να γίνεται καθεστώς, σε πολλές περιπτώσεις οι εργαζόμενοι παραμένουν απλήρωτοι προκειμένου να διασφαλίσουν τη δουλειά τους, δεν διαμαρτύρονται και οδηγούνται σε ένα αδιέξοδο, στην δεινή θέση του στάνταρ πλέον απλήρωτου απολυμένου/άνεργου, χωρίς αποζημίωση ή ακόμα και επίδομα ανεργίας.

Δεν ξέρουμε αν θα μπορέσει να πάει καλά ένα τέτοιο καινούριο εγχείρημα, γνωρίζουμε ότι τα παραδοσιακά συνδικαλιστικά σχήματα κοιτάνε να «καταπιούνε», να εκμεταλλευτούν κομματικά τέτοιες πρωτοβουλίες, αλλά πιστεύουμε ότι ένα κοινό μέτωπο από απλήρωτους και απολυμένους που θα μπορούσε να θέσει κοινά αιτήματα σε θεσμικό επίπεδο (π.χ. επίδομα ανεργίας, χαράτσια) θα ήταν κάτι το όποίο θα ήταν τρομερά επίκαιρο. Θα θέλαμε να κινηθεί σε ένα επίπεδο ανταλλαγής εμπειριών, τόσο στο δικαστικό όσο και στο κινηματικό επίπεδο και έπειτα να καταφέρουμε να φτάσουμε σε μια πιο πλατειά συνάντηση, να το ανοίξουμε και σε άλλα σχήματα και άτομα σε εργασιακούς χώρους. Το πώς θα πάει εξαρτάται από μια αγωνιστική διάσταση μεγαλύτερη που αναμένουμε από τον κόσμο της εργασίας. Υπάρχουν επίσης τέτοια κομμάτια σε εργοστάσια και βιομηχανίες όπου το ΠΑΜΕ ακολουθεί μια δικιά του τακτική κομματικής απομόνωσης που δυσκολεύει το να βρεθούμε μαζί. Είναι και το ζητούμενο, σε μια δεύτερη φάση, του πώς θα μπορέσουμε να μοιραστούμε έναν αγώνα που βιώνουμε με τους υπόλοιπους - είναι πάρα πολύ δύσκολο αλλά νομίζω ότι οφείλουμε να το κάνουμε. Πιθανόν στο άμεσο μέλλον αυτή η ανάγκη που δημιουργείται τώρα να μεταφραστεί και σε ανταλλαγή εμπειριών, απόψεων και ελπίζουμε κοινής δράσης.

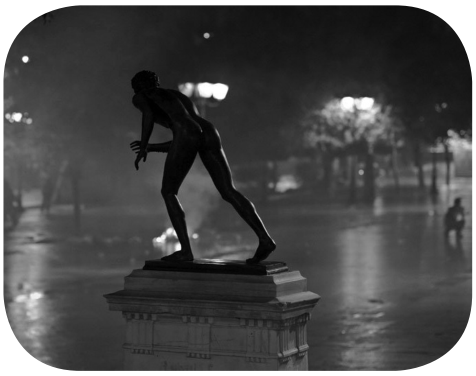
It's a dirty job but someone's gotta do it
Πολιτικές μορφές, σύνδεση και αυτονομία των αγώνων

Στο κεντρικό κείμενο του προηγούμενου τεύχους, καταπιαστήκαμε με την κριτική στη λογική της «Μεγάλης Νύχτας» των γενικών απεργιών, μην αναγνωρίζοντας τα καλέσματα της ΓΣΕΕ ως το έδαφος σύνδεσης των αγώνων της τάξης μας. Η συνέχεια αυτής της κριτικής ψάχνει τις αντικειμενικές δυνατότητες και αδυναμίες σύνδεσης των διάσπαρτων αγώνων, τις ενυπάρχουσες σ' αυτούς τάσεις να ξεπεραστεί η πολυδιάσπαση που τους χαρακτηρίζει, όπως και τα εμπόδια που συναντάν μπροστά τους τέτοιες προσπάθειες. Θα προσπαθήσουμε οπότε να ορίσουμε το τι εννοούμε ως σύνδεση των αγώνων, μιλώντας συγκεκριμένα και έχοντας ως πυξίδα τους αγώνες που συμμετέχουμε ή γνωρίζουμε μέσα από εμπειρίες συντρόφων. Τονίζοντας ότι αποτελούμε κομμάτι κάποιων μορφωμάτων στα οποία ασκούμε κριτική, αρά αυτή η κριτική στον ένα ή τον άλλο βαθμό αφορά κι εμάς.

Από τη «Μεγάλη Νύχτα» των πλατειών στη «μακριά νύχτα» της ιδεολογίας

Δυο χρόνια πριν, το κίνημα των πλατειών δοκίμασε μια κεντρικού τύπου σύνδεση αγωνιστικών υποκειμένων που αντιπαρατίθονταν με τη γενικότερη αναδιαρθρωτική πολιτική του ελληνικού κράτους. Η κίνηση αυτή επιχείρησε το ξεπέρασμα του συρσίματος πίσω από τις εκτονωτικές τακτικές των γενικών απεργιών της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας και των κομμάτων, θέτοντας με αντιφατικό τρόπο τους δικούς της σταθερούς χώρους και χρόνους αντιπαράθεσης: Πολλά μερόνυχτα κατάληψης των κέντρων των πόλεων και «δε φεύγουμε, αν δε φύγετε». Πριν την τελική μας εκδίωξη από τις μονάδες καταστολής, στο εσωτερικό του κινήματος των πλατειών είχε αναδειχθεί μια –όχι αναγκαστικά ρητή– διχογνωμία: Επικεντρώνουμε τις δυνάμεις μας στο πολιτικό κέντρο της αντιπαράθεσης (στο Σύνταγμα, στο μεσοπρόθεσμο, στο «Μπουρδέλο, να καεί», στην πολιτική ελίτ) ή τις ξεδιπλώνουμε σε κάθε σημείο της καθημερινότητας μας που πλήττεται από την καπιταλιστική αναδιάρθρωση; Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε ότι η πρώτη αντίληψη έβαζε μπροστά τη σημασία της δημιουργίας μιας κεντρικής πολιτικής σύγκρουσης για να μπλοκαριστεί η μνημονιακή πολιτική: Αν μαζεύουμε συνέχεια ήττες και η αναδιάρθρωση περνάει από πάνω μας, επικρατεί το «ο σώζων εαυτώ σωθήτω» και η αίσθηση συλλογικής αδυναμίας που βιώνουμε πράγματι μετά την ήττα (τώρα). Από την άλλη, αυτή η λογική έφερνε ξανά στην επιφάνεια την προβληματική της «Μεγάλης Νύχτας» που θα ενώσει τον «λαό» απέναντι στους «προδότες» που θα φύγουν με τα ελικόπτερα. Αυτή η κατάφαση στην εθνική ενότητα θεωρούμε ότι πατάει πάνω στην υπαρκτή αδυναμία της τάξης μας να αντιληφθεί τον εαυτό της ως τάξη μέσα από την εμπειρία των αγώνων της.

Η δεύτερη αντίληψη αντίθετα δεν αναγνώριζε στο διαταξικό («εθνολαϊκό») κεντρικό πολιτικό το συνδετικό στοιχείο της τάξης των (ντόπιων) εκμεταλλευόμενων. Το αναγνώριζε στην κοινότητα εμπειριών, λόγων και πρακτικών που αναδείχθηκε από το πλήθος των εκμεταλλευόμενων που συνέρεε στις πλατείες. Αυτές οι κοινότητες αγώνα επιχειρήθηκε να αποκεντρωθούν, να αναζητήσουν συμμέτοχους, να διαχυθούν στα εδάφη της καθημερινής εκμετάλλευσης μας, στους χώρους εργασίας, στις γειτονίες και στους δρόμους που κυκλοφορούμε. Προσοχή «διάχυση», όχι απομόνωση. Σύνδεση δηλαδή των αγώνων στην βάση των καθημερινών δυνατοτήτων και προβλημάτων των πραγματικών σχέσεων των εκμεταλλευόμενων κι όχι σε ένα κεντρικό στρατηγικό επίπεδο που κυριαρχεί ιδεολογικά και στρατιωτικά ο εχθρός. Η διάχυση αυτή δοκιμάζεται μετά τις πλατείες, μετά την ήττα της πρώτης αντίληψης. Το πλήθος των υπαρκτών συλλογικοποιήσεων, συνελεύσεων, χώρων αγώνα, απεργιών, δομών αυτοοργάνωσης και αλληλοβοήθειας παντού γύρω μας δεν επιτρέπει σε κανέναν να υποστηρίζει ότι «δεν κινείται τίποτα».

Αυτό που φαίνεται να μην κινείται προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση είναι η στρατηγική σύνδεσης των αγώνων στο κενό που υπάρχει μετά την αποτυχία της «Μεγάλης Νύχτας» των γενικών απεργιών και των πλατειών. Είμαστε οπότε καταδικασμένοι να υποστούμε τη «μακριά νύχτα» της ιδεολογίας που κυριαρχεί σε περιόδους προσωρινής ύφεσης των κινημάτων των εκμεταλλευομένων, στην οπισθοχώρηση τους πριν προχωρήσουν ένα βήμα παραπέρα την υπόθεση της χειραφέτησης τους. Είναι σύνηθες σε τέτοιες μίζερες περιόδους να εμφανίζονται φαντάσματα του παρελθόντος (βλ. ανιστορικές συγκρίσεις με ελληνικό/ισπανικό εμφύλιο), στρατηγοί χωρίς στρατό ή μεγαλειώδη πλάνα οργάνωσης ενός πολέμου ερήμην των πολεμιστών, όπως και ο βολονταρισμός του να «ανοίξει ο διακόπτης» του κινήματος με «κομματικά κλικ» (βλ. την επανάληψη των καλεσμάτων στο Σύνταγμα τον Μάρτιο που μας πέρασε). Αυτά τα φαινόμενα, παρ' όλο που υπο-

στηρίζουν ότι επιχειρούν την ενοποίηση κατακερματισμένων αγώνων, για μας είναι περισσότερο συμπτώματα της αδυναμίας σύνδεσής τους. Θα επανέλθουμε, αφού επιχειρήσουμε να βάλουμε το δάχτυλο στη βασική πληγή του ζητήματος: Την ίδια την αντικειμενική κατάσταση πολυδιάσπασης της τάξης μας, την ποσότητα και την ποιότητα των κοινοτήτων αγώνα, την επιθυμία ή μη σύνδεσης αυτών και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στην προσπάθεια η επιθυμία να γίνει πραγματικότητα.

Αδυναμίες σύνδεσης αγώνων σε εργασιακούς χώρους και γειτονιές

Ξεκινάμε από μια παράδοση του ανταγωνισμού που υποστηρίζει χρόνια τώρα ότι η πολιτική δεν είναι διαχωρισμένη από την καθημερινή μας εμπειρία και δράση. Π.χ. κάθε μισθολογική ή μη κόντρα στην εργασία μας δεν είναι ένα ζήτημα σύγκρουσης ατομικών συμφερόντων μεταξύ δυο «ίσων απέναντι στο νόμο πολιτών» (εργοδότη κι εργαζόμενου), αλλά μια πολιτική σύγκρουση γύρω από την εξουσία του κεφαλαίου επί της παραγωγικής διαδικασίας. Αλλά και πέρα από την παραγωγή υπεραξίας, οι συνθήκες ζωής και οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ των εργατών, των ανέργων, των νοικοκυρών, των εκπαιδευόμενων, των μεταναστών, οπότε κι οι αγώνες όλων αυτών στον τομέα της αναπαραγωγής, παίζουν καθοριστικό ρόλο στην διαμόρφωση πολιτικών αντιλήψεων. Εκεί λοιπόν, πρέπει να αναζητήσουμε τις δυνατότητες πολιτικής σύνδεσης των επιμέρους αγώνων. Στα οριζόμενα από το κεφάλαιο και την αντίσταση των προλετάριων χαρακτηριστικά των χωροχρόνων της εκμετάλλευσης, όπου γεννιούνται κοινότητες αγώνα, αλλά και διαχωρισμοί ανάμεσα στους εκμεταλλευόμενους. Και μάλιστα υποστηρίζουμε ότι στο ζήτημα της σύνδεσης των αγώνων η υποκειμενική πλευρά της αντίστασης των εκμεταλλευόμενων βαραίνει περισσότερο σε σχέση με την φαινομενική ενοποιητική διάσταση της συνολικής επίθεσης των αφεντικών σε μικροαστικά και μισθωτά στρώματα. Δε θέλουμε να ενωθούμε δηλαδή σε ένα αφηρημένο κεντρικό επίπεδο που καθορίζει η πολιτική στρατηγική των αφεντικών, αλλά βάσει των πραγματικών σχέσεων αγώνα που χτίζουμε κάθε μέρα εδώ.

Τι συνεπάγεται αυτή η θέση στο σήμερα; Ας πιάσουμε ένα αρκετά μεγάλο κομμάτι των εκμεταλλευόμενων ντόπιων μισθωτών. Τους εργαζόμενους/συνταξιούχους του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Τα τελευταία 3 χρόνια δέχονται μια τεράστια επίθεση στην αξία της εργατικής τους δύναμης. Απέναντι σε αυτήν την επίθεση έχουν αντιτάξει ένα σύνολο επιμέρους αγώνων, κλαδικών απεργιών (μονοήμερων, 48ωρων ή και διαρκείας), όπως και την συμμετοχή μεγάλου κομματιού αυτών στο κίνημα των πλατειών. Πέρα όμως από τις γενικές απεργίες και τις πλατείες, οι στιγμές που είδαμε επιμέρους κατηγορίες μισθωτών του δημόσιου να συνδέονται σε κοινές διαδικασίες αγώνα είναι μετρημένες στα δάχτυλα. Πώς μπορεί άλλωστε η επίθεση των αφεντικών να λειτουργήσει από μόνη της ενοποιητικά, όταν όλες τις προηγούμενες δεκαετίες είχε ρυθμιστεί από το κράτος-εργοδότη ένα καθεστώς ενσωμάτωσης του εργατικού ανταγωνισμού σε πελατειακά/συντεχνιακά πλαίσια; Όταν ο κρατικοδίαιτος συνδικαλισμός έπαιζε ρόλο ρυθμιστή και η βάση, γενικά, δε «δάγκωνε το χέρι που την τάιζε»;

Τι γίνεται λοιπόν όταν το πολιτικό προσωπικό διατρανώνει πλέον ότι γράφει στα παλαιότερα των υποδημάτων του την προηγούμενη ρύθμιση και καταφέρνει να ανταπεξέλθει στο εκλογικό κόστος; Βλέπουμε, στις καλύτερες των περιπτώσεων, ότι ξεσπάνε απεργίες διαρκείας σε τομείς με σημαντικό οικονομικό κόστος για την κυκλοφορία του κεφαλαίου, εκεί όπου ταυτόχρονα τυχαίνει να ηγούνται εργατοπατέρες μη ελέγξιμοι από τη συνδικαλιστική γραφειοκρατία της ΠΑΣΚΕ-ΔΑΚΕ (π.χ. εργαζόμενοι Μετρό). Ποια είναι όμως τα όπλα των απεργών, όταν το κράτος διατρανώνει ότι κάθε απεργία με κόστος θα καταστέλλεται βάσει στρατιωτικού νόμου; Πρώτον, η αποφασιστικότητα των απεργών να τραβήξουν τη σύγκρουση στα άκρα επιδεικνύοντας χαρακτηριστικά αποφασισμένης κοινότητας αγώνα, δεύτερον, η δυνατότητα να εξαπλώσουν τον αγώνα πρωτίστως σε κατηγορίες μισθωτών με παρεμφερή εργασιακά χαρακτηριστικά (π.χ. εργαζόμενοι ΟΑΣΑ). Το πρώτο απλά δε συμβαίνει λόγω των χαρακτηριστικών των απεργιών στο δημόσιο που έχουν κυριαρχήσει: αποχή από την εργασία με ταυτόχρονο μεγάλο ποσοστό δήλωσης αδειών, έλλειψη διαδικασιών βάσης και αγωνιστικής ζύμωσης, ανάθεση του αγώνα στους εργατοπατέρες που μεταφέρουν τη σύγκρουση σε ένα θεαματικό/βερμπαλιστικό επίπεδο κι όταν σκάνε τα ΕΚΑΜ τρέχουν να κρυφτούν σε πορτ-μπαγκαζ. Ακόμα κι εκεί που ψηλαφείται το ενδεχόμενο μια πραγματικής (και άρα άγριας) απεργίας, όπως στους εκπαιδευτικούς, πάλι, όλα αφήνονται στα χέρια των εργατοπατέρων. Το δεύτερο έχει, επίσης, υπονομευτεί από τον συντεχνιασμό που έχει καλλιεργηθεί τόσα χρόνια στη βάση της πελατειακής ρύθμισης κράτους-εργατοπατέρων-εργατικής βάσης. Είδαμε βέβαια τους εργαζόμενους στον ΟΑΣΑ να προχωρούν σε απεργία μετά την επιστράτευση των εργαζόμενων του μετρό, σημάδι ότι λειτουργούν μοριακά διαθέσεις ξεπεράσματος του συντεχνιασμού, που όμως αδυνατούν να καλύψουν το τεράστιο κενό της έλλειψης μορφών και κουλτούρας αυτόνομου αγώνα.

Αν αυτή είναι σε γενικές γραμμές η παρούσα κατάσταση του επιπέδου σύνδεσης των αγώνων στο δημόσιο τομέα, πόσο ρεαλιστική μπορούμε να θεωρούμε τη δυνατότητα σύνδεσης των αγώνων ανάμεσα σε μισθωτούς του δημοσίου τομέα και του ιδιωτικού και, ακόμα παραπέρα, των αγώνων των εργαζόμενων με σταθερούς όρους εργασίας και των αγώνων των επισφαλών/ανέργων/προσωρινών εργαζομένων; Ανάμεσα στις δυο πρώτες κατηγορίες υπάρχει το –πλέον καταργούμενο– ενοποιητικό στοιχείο της ρυθμιζόμενης μισθωτής εργασίας βάσει συλλογικών συμβάσεων και μια άβυσσος διαχωρισμών: είτε λόγω της πελατειακής ρύθμισης, που δεν απολαμβάνουν οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα, είτε λόγω της έλλειψης μορφών αγώνων που να ενοποιούν τους παρόχους και τους χρήστες δημόσιων υπηρεσιών (π.χ. απεργία στα μετρό με ταυτόχρονη δωρεάν μετακίνηση των επιβατών).

Έπειτα, στους ιδιωτικούς υπαλλήλους η συντεχνιακή λογική παίρνει πολλές φορές τη μορφή της πρόσδεσης στα συμφέροντα της επιχείρησης: «Ας δεχτούμε τη μείωση μισθών, τις ατομικές συμβάσεις, την καθυστέρηση πληρωμών, αρκεί να μην κλείσει η επιχείρηση». Ακόμα και εργαζόμενοι στον ίδιο εργοδότη πολλές φορές λειτουργούν στη λογική των εσωτερικών διαχωρισμών και του «ο θάνατος σου η ζωή μου», με κορυφαίο παράδειγμα τη στάση των –περισσότερο υποτιμημένων στην ίδια επιχείρηση– εργαζόμενων στη Χαλυβουργία Βόλου απέναντι στην απεργία των συναδέλφων τους στον Ασπρόπυργο. Βλέπουμε, βέβαια, να ξεσπάνε και αυθόρμητες, «από τα κάτω» απεργίες σε μαζικούς εργασιακούς χώρους όπως στα ΙΚΕΑ, όπου εκλείπει όμως, πλήρως, η παράδοση συνδικαλιστικών κινητοποιήσεων που μπορούν να στήσουν σταθερά αναχώματα στην εργοδοτική τρομοκρατία

που εξαπολύεται. Τέλος, στις περιπτώσεις των «λουκέτων» και των αγώνων για τα δεδουλευμένα, παρατηρούμε είτε οι αγώνες να περιορίζονται σε ένα καθαρά θεσμικό/δικαστικό επίπεδο μειωμένης αποτελεσματικότητας, είτε να επικρατούν πάλι συντεχνιακές λογικές «επιχειρησιακής αυτοδιαχείρισης», π.χ. Ελευθεροτυπία. Διακρίνουμε όμως και μια άλλη τάση: Καταλήψεις μέσων παραγωγής (π.χ. Άλτερ, ΒΙΟ.ΜΕΤ.) όπου μπαίνει σε μοριακό επίπεδο το ζήτημα της σύνδεσης των αγώνων, όπως και συναντήσεις απλήρωτων/απολυμένων σε κοινές διαδικασίες αγώνα (βλ. περίπτωση «Μετρόπολις» και «Λυμπέρη»).

Όσον αφορά το «νέο» υποκείμενο των επισφαλών/ωφελούμενων»/ανέργων/προσωρινών, η δυνατότητα της αντίληψης μιας κοινότητας συμφερόντων με τους εργαζόμενους με σταθερούς όρους εργασίας συναντά μπροστά της το κάθετο τείχος του αποκλεισμού τους από τη ρυθμιζόμενη σταθερή εργασία των συλλογικών συμβάσεων. Πολλές φορές ο συντεχνιακός αποκλεισμός και η ανοχή στη μισθολογική υποτίμηση της πρώτης κατηγορίας αποτελεί και επιλογή των συνδικάτων των μονίμων, έτσι ώστε να διατηρηθούν μισθολογικά προνόμια (π.χ. στα ΕΛΤΑ οι 8μηνοι συμβασιούχοι αμείβονται με τον κατώτατο των 490 ευρώ της ΓΣΕΕ, μετά από «υποχώρηση» της Π.Ο.Σ.Τ.-ΕΛΤΑ έτσι ώστε να διατηρηθεί η κλαδική σύμβαση των μονίμων στα ίδια μισθολογικά επίπεδα), για να μην επεκταθούμε στην εργοδοτική θέση της ΓΣΕΕ απέναντι σε δεκάδες χιλιάδες «ωφελούμενους» για 5μηνες στα κοινωφελή προγράμματα. Στα τελευταία, είδαμε από την άλλη και απεργίες «ωφελούμενων» για τα καθυστερούμενα δεδουλευμένα που γίνονταν με την εργαλειακή κάλυψη των αγωνιστικών συνδικάτων των μονίμων, όπως είδαμε π.χ. τους μόνιμους της ΕΛ.ΣΤΑΤ. πέρυσι να διαμαρτύρονται όταν καλέστηκαν τα ΜΑΤ απέναντι στους απογραφείς. Αυτού του είδους η χρήσιμη συνδικαλιστική κάλυψη απέχει, βέβαια, χιλιόμετρα από το να δημιουργεί πραγματικές δυνατότητες αλληλεπίδρασης και σύνδεσης των δυο διαφορετικών υποκειμένων.

Στην περίπτωση των κοινωφελών αναδύθηκαν επίσης επιμέρους κοινότητες αγώνα για τα δεδουλευμένα που λειτουργούσαν στη βάση της αντίληψης ότι είμαστε «εργαζόμενοι που καλύπτουμε πάγιες ανάγκες του Δήμου/νοσοκομείου» κι όχι «είμαστε 5μηνοι ανακυκλώσιμοι άνεργοι σε δημόσιες υπηρεσίες ανά την Ελλάδα». Είναι ευνόητο ότι η προσωρινότητα στην εργασία λειτουργεί de facto αποτρεπτικά στη δυνατότητα χτισίματος/σύνδεσης μόνιμων κοινοτήτων αγώνα. Για παράδειγμα, ένας εργαζόμενος στα τηλεφωνικά κάτεργα της «Ώθησης» που αρνείται τον εξαναγκασμό να κλείνει κάθε μέρα Χ συμβόλαια για την εταιρεία (όπως ο σύντροφος Ν.Π.), δύσκολα θα βρει συμμάχους είτε σε όσους αντέχουν την αλλοτρίωση για λίγο και φεύγουν για αλλού, είτε σε όσους έχουν καταφέρει να μείνουν για μεγάλο χρονικό διάστημα ενσωματώνοντας την πειθάρχηση του συγκεκριμένου εργασιακού καθεστώτος. Γενικά, οι νέες εργασιακές σχέσεις και η εξατομίκευση που επιφέρουν, γεννούν ακόμα μεγαλύτερα ζητήματα κατακερματισμού της σύγχρονης εργατικής τάξης. Τέλος, τα πανεπιστήμια, ως μαζικοί χώροι συγκέντρωσης/διαμόρφωσης του νέου υποκειμένου, παραμένουν εγκλωβισμένοι στα συντεχνιακά περιεχόμενα και τις ξεφτισμένες μορφές των παραδοσιακών αγώνων γύρω από το πτυχίο και τα «κεκτημένα» (βλ. κινητοποιήσεις για το «σχέδιο Αθηνά»), σε πλήρη αναντιστοιχία με τη σύγχρονη εργασιακή πραγματικότητα που ακολουθεί/συνοδεύει την αυξανόμενη εντατικοποίηση των σπουδών.

Αν τα χαρακτηριστικά της εργασίας σήμερα καθιστούν ολοένα και πιο δύσκολη τη συνδικαλιστική οργάνωση/σύνδεση, τί γίνεται στο έδαφος της αναπαραγωγής που εκλείπουν τέτοιες αντικειμενικές δυσκολίες, στις συνελεύσεις των εκμεταλλευόμενων στις γειτονιές; Στο μέτωπο της άρνησης πληρωμών, παρά τις φιλότιμες αγωνιστικές προσπάθειες, δύσκολα σπάει η λογική της ανάθεσης (π.χ. σε ειδικούς επανασύνδεσης ρεύματος) και η μικροαστική αντίληψη ότι, στην τελική, η πληρωμή/μη πληρωμή είναι ένα ατομικό ζήτημα. Ακόμα πιο δύσκολη είναι η μαζικοποίηση αυτών των πρακτικών όσο αδυνατούν να απαντήσουν συλλογικά στα πρακτικά ζητήματα καταστολής που προκύπτουν. Σε κάποιες περιοχές (κυρίως ανατολικές και δυτικές συνοικίες) αναπτύχθηκε μια κινηματική δυναμική ενάντια στο χαράτσι, που επέφερε πρακτικά αποτελέσματα (επανασυνδέσεις, εκδίωξη εργολάβων, μη πληρωμή στα πρακτορεία της ΔΕΗ). Είδαμε δε, βάσει αυτών, να αναπτύσσεται μια περιφερειακή σύνδεση των πιο κοντινών τοπικών κινητοποιήσεων. Παρ' όλα αυτά δε φάνηκε να επικρατεί η λογική των αγώνων ως ικανών να επιφέρουν ουσιαστικές αλλαγές στην καθημερινότητα των σχέσεων και των συμπεριφορών των εκμεταλλευόμενων απέναντι στους κρατικούς θεσμούς· να παράγουν, δηλαδή, δίκαιο, συντακτική εξουσία.

Ως συντακτική εξουσία δεν εννοούμε βέβαια τη διεκδίκηση να κριθεί παράνομο το χαράτσι από το ΣτΕ, αλλά το να κατοχυρωθεί με μαζικούς κοινωνικούς όρους ότι είναι απολύτως δικαιολογημένη η μη πληρωμή του και αυτή η απόφαση να υλοποιηθεί παρά την κρατική καταστολή. Μια τέτοια, αντιθεσμική, αντίληψη των αγώνων ως ικανών να κατοχυρώνουν εδάφη κοινωνικής αντι-εξουσίας, αποτελεί και το προαπαιτούμενο για να ξεκινήσει οποιαδήποτε προσπάθεια επιθετικής οργάνωσης των εκμεταλλευόμενων στις γειτονιές. Για να αντιμετωπίσουμε τη λογική του «μοιράσματος της φτώχειας» ή του «όλοι μαζί μπορούμε» που προωθούν ΜΚΟ, δήμοι, εκκλησία, ΜΜΕ, κτλ. θα πρέπει οι άνεργοι, για παράδειγμα, που συναντιούνται σε κινηματικές δομές αλληλοβοήθειας, να αρχίσουν να συζητάνε πώς θα πετύχουν με την επίδειξη της κάρτας ανεργίας να θεωρείται αυτονόητο να μην πληρώνουν εισιτήρια στα ΜΜΜ ή κάποια βασικά είδη στο super market.

Παραγωγή δίκαιου με αυτήν την έννοια έχουμε όταν τοπικές κοινότητες αντιδρούν έμπρακτα στα σχέδια υποβάθμισης της φύσης και της ζωής τους από μεγάλα κατασκευαστικά έργα του κεφαλαίου, όπως στην Κερατέα και στην Χαλκιδική. Η αποφασιστικότητα που δείχνουν τέτοιες κοινότητες αγώνα να επιβάλλουν με νόμιμα ή παράνομα μέσα το δίκιο τους, ενάντια στην ανάγκη άντλησης υπεραξίας του (κάθε) Μπόμπολα, είναι αυτή που τους τοποθετεί στο κέντρο της πολιτικής αντιπαράθεσης με τη «μηδενική ανοχή» του κράτους έκτακτης ανάγκης. Η πανελλαδική αλληλεγγύη που εκφράζε-

ται σε αυτούς τους αγώνες και στην καταστολή που δέχονται είναι σίγουρα «εκ των ων ουκ άνευ» για την επιτυχία τους, όμως η λογική της «καμπάνιας αλληλεγγύης» περιορίζει τη δυνατότητα εξάπλωσης της ουσίας του αγώνα στα εδάφη των υπόλοιπων εκμεταλλευομένων. Εννοούμε ότι είναι πάντα πιο εύκολο να γίνεται ρουτίνα η «μικροφωνική-προκήρυξη-εκδήλωση» υπέρ ενός εμβληματικού κεντρικού αγώνα, παρά να αναδειχθούν/συνδεθούν τα περιεχόμενα τέτοιων αγώνων με τα «εδώ» και τα «τώρα» των ανταγωνισμών που κρύβει κάθε γειτονιά. Στο ίδιο επίπεδο και η δημιουργία κοινοτήτων αγώνα ντόπιων και μεταναστών στις περισσότερες των περιπτώσεων γίνεται αντιληπτή ως «θεματική» αλληλεγγύη, όποτε αναδεικνύεται το θέμα της στυγνής εκμετάλλευσης και της τρομοκρατίας που δέχονται οι δεύτεροι (π.χ. Μανωλάδα, απεργίες πείνας στα στρατόπεδα συγκέντρωσης). Ταυτόχρονα όμως, αναπτύσσονται και παραδείγματα αγώνα (όπως η συνέλευση μεταναστών-αλληλέγγυων της ΑΣΟΕΕ) που βάζουν στο κέντρο της δράσης τους αυτήν την απαιτητική και μακροχρόνια διαδικασία σύναψης αγωνιστικών σχέσεων με τους «άλλους» που ζουν, αναπνέουν και αγωνίζονται δίπλα μας.

Κριτική στις υπάρχουσες απόπειρες συντονισμού και στα υπαρκτά μορφώματα πολιτικής σύνδεσης

Απ' όλα τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι δε μας λείπουν τόσο οι αιτίες των συγκρούσεων, η διάθεση για αγώνα στα επιμέρους πεδία του ανταγωνισμού, όσο τα ποιοτικά χαρακτηριστικά συγκρότησης κοινοτήτων αγώνα σε σταθερό έδαφος. Δε λείπει η «πολιτική/επαναστατική συνείδηση» από τους εκμεταλλευόμενους, μας λείπουν οι οργανωτικές μορφές που να προωθούν αυτόνομα περιεχόμενα αγώνα με τα οποία να κατακτούν την πολιτική ηγεμονία στο κοινωνικό σώμα στο οποίο αναφέρονται. Προφανώς, για άλλη μια φορά, μιλάμε για μια κοπιαστική δουλειά αυτοοργάνωσης και αλλαγής των κυρίαρχων ιδεολογικών συσχετισμών που αναπαράγονται στη βάση των κοινωνικών σχέσεων, το «να αλλάξουμε αυτό που είμαστε». Οι παραδοσιακές πολιτικές/οργανωτικές μορφές σύνδεσης που γνωρίζουμε κινούνται σε αντιδιαμετρικά αντίθετη τροχιά από αυτήν την αντίληψη. Συνήθως, δεν αντιλαμβάνονται τις αλλαγές στην «τεχνική σύνθεση», τις σύγχρονες συνθήκες κατακερματισμού του σώματος των εκμεταλλευομένων και προσδοκούν την ενοποίηση τους με έναν μαγικό τρόπο στο επίπεδο των αιτημάτων, που επίσης βρίσκονται συνήθως σε αναντιστοιχία με το βάθος των περιεχόμενων αγώνα που προκύπτουν. Αντιλαμβάνονται, όπως και η βάση των εκμεταλλευόμενων, ότι κάθε επιμέρους σύγκρουση είναι ξεκάθαρα πλέον πολιτική, αφού οδηγεί σε σύγκρουση με τις συνολικές μνημονιακές επιλογές των αφεντικών. Αλλά αρνούνται να αντιμετωπίσουν την πολυπλοκότητα των αντικειμενικών συνθηκών που δυσχεραίνουν τη σύνδεση των αγωνιζόμενων και, αντιστρέφοντας τη σχέση αιτίου-αιτιατού, θεωρούν ότι οι αγώνες δεν πάνε μακριά γιατί λείπει η «πολιτική συνείδηση». Δε βλέπουν ότι πολλές από τις υπάρχουσες συλλογικότητες, ιδιαίτερα οι συνδικαλιστικές, δεν εμπνέουν πλέον κανένα νόημα, καμία αποτελεσματικότητα ή δημιουργικότητα για τη βάση των αγωνιζόμενων, αλλά ότι λείπει η ιδεολογική καθαρότητα, η ηγεμονία της δείνα ή τάδε πολιτικής/κομματικής αντίληψης στα επί μέρους πεδία αγώνα. Μας λένε: «Οι αγώνες χάνουν γιατί δεν υπάρχει συγκροτημένη πολιτική συνείδηση/οργάνωση/μέτωπο/κόμμα που να συγκρούεται συνολικά με τις επιλογές κυβέρνησης/κράτους/αφεντικών».

Μιλάμε συγκεκριμένα για την (λενινιστικής προέλευσης αντίληψη περί συνείδησης, που ενσωματώνεται με εξωτερικό τρόπο στους επί μέρους αγώνες) πολιτική πρόταση των οργανώσεων της αριστεράς, που υπολανθάνει και σε μερίδα του αναρχικού/αντιεξουσιαστικού χώρου. Προφανώς, στον έλεγχο της εργατικής βάσης του ΠΑΜΕ από το ΚΚΕ συναντάμε την πιο καθαρή εφαρμογή του συγκεκριμένου μοντέλου. Ενώ το Κόμμα φροντίζει να υποστηρίζει με την οργανωτική του δύναμη σημαντικούς αγώνες στις κατηγορίες της (παραδοσιακής) εργατικής τάξης όπου ηγεμονεύει (και μόνο εκεί…), ταυτόχρονα τους ευνουχίζει γραφειοκρατικά διατρανώνοντας ότι δεν πιστεύει ουσιαστικά στην νίκη τους, στην αλλαγή των συσχετισμών, αν δεν κυριαρχήσει η πολιτική του πρόταση κεντρικά. Μάλιστα το «κεντρικό» για το Κόμμα δεν έχει πλέον τόσο την έννοια του εκλογικού (δε θέλει σε καμία περίπτωση να φορτωθεί τέτοιου μεγέθους καπιταλιστική κρίση), όσο την έννοια του να διατηρήσει τον κομματικό του έλεγχο στην εργατική βάση που πλήττεται και αμφιταλαντεύεται. Η βάση για το Κόμμα δε μπορεί να πάει παραπέρα την υπόθεση της, μπορεί μόνο να αποδεχτεί το know how του ΠΑΜΕ που μερικές φορές επιφέρει αποτελέσματα. Σύνδεση οπότε των αγώνων σημαίνει, σύνδεση υπογραφών και κομματικών επιτροπών σε ένα ενιαίο «λαϊκό μέτωπο».

Με ακόμα πιο γραφικούς όρους, γιατί δεν έχουν την οργανωτική σχέση η του ΠΑΜΕ με μαζικούς εργασιακούς χώρους, λειτουργεί και η πλειοψηφία των υπόλοιπων δυνάμεων της αριστεράς. Η εξωκοινοβουλευτική αριστερά επιλέγει να συνδέει τις συνδικαλιστικές σφραγίδες που ελέγχει σε μια ενιαία υπογραφή με τίτλο «Συντονισμός Πρωτοβάθμιων Σωματείων» και να την καλεί σε «εργατικό/παλλαϊκό ξεσηκωμό» τις Κυριακές στο Σύνταγμα. Οι κομματικές επιτροπές του ΣΥΡΙΖΑ, που δεν ελέγχουν και τίποτα άλλο πέρα από τις συνιστώσες τους, προσμένουν επίσης την ανάσταση των πλατειών, όχι για να προχωρήσουν τα κινηματικά περιεχόμενα που τέθηκαν πριν 2 χρόνια, αλλά για να ωριμάσουν τα εκλογικά ποσοστά που ανέδειξαν το ΣΥΡΙΖΑ σε θεσμική αντιπολίτευση. Οι «αδρανείς» μάζες φυσικά επιλέγουν να μην ακολουθούν τις φαρσοτραγωδίες των συγκεκριμένων καλεσμάτων.

Μεγάλο κομμάτι του α/α χώρου, που παρεμβαίνει τα τελευταία 5-6 χρόνια στους εργασιακούς χώρους και τις γειτονιές, ακολουθεί δυστυχώς παρόμοιους αριστερίστικους αυτοματισμούς. Από μερίδα σωματείων βάσης και εργατικών συνελεύσεων, όπου ηγεμονεύει ο συγκεκριμένος πολιτικός χώρος, προωθείται η οργανωτική ενοποίηση στο μοντέλο της «πανελλαδικής ομοσπονδίας συνδικαλιστών βάσης». Το συγκεκριμένο κομμάτι του εργατικού/ταξικού κινήματος συγκροτήθηκε στον κύκλο αγώνων που άνοιξε τα προηγούμενα χρόνια, επιχειρώντας τη συνδικαλιστική κάλυψη της φιγού-

ρας του επισφαλή/υποτιμημένου εργαζόμενου του ιδιωτικού τομέα και δίνοντας μια σειρά σημαντικών μικρών μαχών στους χώρους παρέμβασης του. Η οργανωτική του δύναμη στηρίχθηκε στους πολιτικά ενταγμένους στον ευρύτερο αντιεξουσιαστικό χώρο εργαζόμενους/ες, ενώ το ταξικό περιεχόμενο της παρέμβασης του επικαθορίστηκε σε μεγάλο βαθμό από ένα θεσμικό πλαίσιο το οποίο ήταν αναντίστοιχο των σύγχρονων εντατικοποιημένων όρων εργασίας που εφαρμόζουν στην πράξη τα αφεντικά. Για παράδειγμα, δώσαμε μια σειρά μαχών για ανάκληση απολύσεων μετά από συμμετοχή σε γενικές απεργίες, που στηρίζονταν περισσότερο στο νομοθετικό πλαίσιο προστασίας του κρατικοδίαιτου συνδικαλισμού, παρά στην πραγματική απεργιακή διάθεση των συναδέλφων μας. Η επίκληση του νόμιμου των αναγκών μας και των παρανομιών των αφεντικών, προφανώς καλώς χρησιμοποιείται εργαλειακά, αλλά αν δεν έχει από πίσω της κοινότητες αγώνα στο εσωτερικό της επιχείρησης, αργά ή γρήγορα οδηγεί στην απόλυση των πιο μαχητικών εργαζόμενων.

Τα αφεντικά φυσικά μέσω (και) του μνημονίου έχουν ως κεντρική επιλογή να ξεφορτωθούν το προηγούμενο αναντίστοιχο «τυπικό σύνταγμα» των εργασιακών σχέσεων. Το αποτέλεσμα είναι τα σωματεία βάσης, ενώ χάνουν το θεσμικό έδαφος συγκρότησής τους, να διατηρούν περιεχόμενα/μορφές αγώνα που αντιστοιχούν στην προηγούμενη τεχνική/πολιτική σύνθεση της εργατικής τάξης. Η μόνη προοπτική ξεπεράσματος αυτού του υπαρξιακού αδιέξοδου, είναι η στροφή προς τη διαδικασία συγκρότησης κοινοτήτων αγώνα στους εργασιακούς χώρους που θα στηρίζονται στην πραγματική συλλογική δύναμη των εργαζομένων. Θα πρέπει να αναζητηθούν οργανωτικές μορφές που να αντιστοιχούν στην απώλεια της κλαδικής ταυτότητας, στην εργασιακή περιπλάνηση και την ευελιξία της εργατικής δύναμης. Αν π.χ. οι ατομικές συμβάσεις ουσιαστικά καθιστούν κάθε συνδικαλιστική διεκδίκηση ως αιτία απόλυσης θα πρέπει να «εφευρεθούν» «παράνομες», υπόγειες συναδελφικές μορφές αγώνα. Η ολοένα και μεγαλύτερη αλληλοεπικάλυψη της ανεργίας με την εργασία (όπως στην περίπτωση των «ωφελούμενων») δημιουργεί την ανάγκη/δυνατότητα σύνδεσης με τους αγώνες στο έδαφος της αναπαραγωγής. Τον τελευταίο χρόνο υπάρχουν αρκετά παραδείγματα στήριξης εργατικών αγώνων από συνελεύσεις γειτονιών (π.χ. Χαλυβουργία, Phone Marketing, απολύσεις μελών σωματείων βάσης), που ψηλαφούν αυτήν την προοπτική. Αυτό που βλέπουμε να επικρατεί όμως, ως κυρίαρχη στρατηγική στο κομμάτι αυτό του ταξικού κινήματος, είναι η «από τα πάνω» διακλαδική ενοποίηση μιας μειοψηφίας αγωνιζόμενων εργατών με κεκαλυμμένη σημαία την αναρχική πολιτική ταυτότητα.. Η μορφή οργάνωσης που προκρίνεται είναι η συνελευσιακή, «συναινετική», άτυπη γραφειοκρατία που συνηθίζεται ως διαδικασία λήψης αποφάσεων στον α/α χώρο, ενώ όσον αφορά το πολιτικό περιεχόμενο της εργασιακής παρέμβασης κερδίζουν έδαφος αφηρημένα ιδεολογικά προτάγματα (π.χ. «επανάσταση για την ανατροπή του κοινοβουλευτικού πραξικοπήματος») και πολλές φορές η ατζέντα της επικαιρότητας του «χώρου». Θέλοντας και μη, μια τέτοια στρατηγική μπορεί να οργανώσει μόνο τους εργαζόμενους που βρίσκονται κοντά σε αυτήν την πολιτική αντίληψη.

Οι «αυτοοργανωμένες»/«λαϊκές» συνελεύσεις των γειτονιών, ενώ αναπτύχθηκαν πάνω στην αισιόδοξη φούρια του ίδιου κύκλου αγώνων (με πυροκροτητή το Δεκέμβρη και τις πλατείες) με πιο ευνοϊκές αντικειμενικές συνθήκες για κινηματικό-αντιθεσμικό αγώνα, αντιμετωπίζουν αντίστοιχα προβλήματα ιδεολογικοποίησης και κομματικών περιφράξεων. Στην Αττική, που γνωρίζουμε από πρώτο χέρι, δύο ήταν οι σημαντικότερες προσπάθειες για διασύνδεση των επιμέρους αγώνων. Το συντονιστικό δράσης για τα ΜΜΜ την περίοδο 2010-2011 και το συντονιστικό των συνελεύσεων γειτονιάς που στην πρώτη του συνεδρίαση στην Πάντειο μετά το κίνημα των πλατειών (2011-2012) συμμετείχαν 40+ συνελεύσεις. Η πρώτη αποτέλεσε μια σημαντική προσπάθεια διασύνδεσης ενός αγώνα στην αναπαραγωγή (άρνηση πληρωμών εισιτηρίων) με έναν αγώνα στην παραγωγή (απεργίες εργαζομένων στα ΜΜΜ). Οι δράσεις αυτού του συντονιστικού (με κυρίαρχη μορφή το σαμποτάζ στα ακυρωτικά και τον τσαμπουκά στους ελεγκτές) αν και αναδείκνυαν με δημόσιους και πρακτικούς όρους λογικές μαζικής απειθαρχίας δεν έγιναν γενικότερα οικειοποιήσιμες από την ευρύτερη μάζα των επιβατών. Ταυτόχρονα, στο εσωτερικό του συντονιστικού, κυριαρχούσαν ιδεολογικές διαμάχες για τον δημόσιο ή ελεύθερο χαρακτηρισμό των μεταφορών στην ιδανική κοινωνία, ενώ έμπαινε σε δεύτερο πλάνο η ουσία του αγώνα, η αύξηση του κόστους των εισιτηρίων που τελικά επιβλήθηκε.

Στο συντονιστικό των γειτονιών μετά τις πλατείες οι ευνοϊκές προϋποθέσεις σύνδεσης γειωμένων κοινωνικών υποκειμένων σύντομα βρέθηκαν αντιμέτωπες με ένα τείχος αντικειμενικών δυσκολιών και πολιτικών αντιφάσεων. Αυτές τις δυσκολίες και αντιφάσεις θα προσπαθήσουμε να συνοψίσουμε σε τρία βασικά σημεία: την πολιτική σύνθεση των συνελεύσεων, το ζήτημα της διαδικασίας και τη διαλεκτική μεταξύ κεντρικής και περιφερειακής δράσης.

Από την αρχή της διαδικασίας συντονισμού στην Πάντειο έγινε προφανές ότι το σώμα των συνελεύσεων ήταν λιγότερο ομοιογενές απ' όσο φαινόταν. Οι διαφορές στην πολιτική σύνθεση των συνελεύσεων απέρρεαν τόσο από τις εμπειρίες αγώνα όσο και από τα ζητήματα που απασχολούσαν την καθεμιά απ' αυτές. Οι συνελεύσεις γειτονιάς που γεννήθηκαν μέσα στην εξέγερση του Δεκέμβρη και στους αγώνες για ελεύθερους χώρους παρουσίαζαν διαφορετικά χαρακτηριστικά από τις συνελεύσεις που προέκυψαν κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του '11 στις πλατείες των γειτονιών της Αθήνας. Ακόμα και μεταξύ των συνελεύσεων των πλατειών, όμως, η διάκριση μεταξύ αυτών που βρίσκονταν κοντύτερα στις πρακτικές του αντιεξουσιαστικού χώρου και αυτών που πρόσκεινταν στην αριστερά ανέδειξε μια σειρά από ζητήματα πολιτικών ανταγωνισμών τόσο ανάμεσα στις συνελεύσεις όσο και στο εσωτερικό τους.

Αυτού του είδους οι αντιφάσεις στην πολιτική σύνθεση των συνελεύσεων αντανακλώνται και στον τρόπο που αντιμετώπισαν το ζήτημα της διαδικασίας του συντονισμού. Ο διαφορετικός τρόπος λειτουργίας της κάθε συνέλευσης ανέδειξε τη διάκριση μεταξύ αυτών που έστελναν εκπροσώπους (οι οποίοι μετέφεραν τις αποφάσεις και επέστρεφαν για να ενημερώσουν τις συνελεύσεις) και αυτών που έστελναν αντιπροσώπους (οι οποίοι εξουσιοδοτούνταν να λάβουν

αποφάσεις εκ μέρους όλης της συνέλευσης). Εκτός αυτού, η έλλειψη κουλτούρας δημόσιας συζήτησης οδηγούσε στην προβληματική συνύπαρξη συλλογικών και ατομικών τοποθετήσεων, σε βαθμό που μετά τις ενημερωτικές τοποθετήσεις των συνελεύσεων η διαδικασία κατέληγε συχνά σε προσωπικά λογύδρια κάποιων από τους συμμετέχοντες. Τόσο η διστακτικότητα όσο και η επιπολαιότητα εμπόδισαν τη διαδικασία να σταθεί στα πόδια της ως μια σταθερή και αποτελεσματική δομή με αποφασιστικό χαρακτήρα.

Τέλος, το ζήτημα της πρακτικής αποτέλεσε πεδίο αντιπαράθεσης δύο διαφορετικών αντιλήψεων για την αλληλοτροφόδητηση τοπικού-κεντρικού: οργάνωση κεντρικών κινήσεων από το σύνολο των συνελεύσεων ή σύγκλιση περιφερειακών κοινοτήτων αγώνα πάνω σε συγκεκριμένα ζητήματα; Δεδομένου ότι η διαδικασία απέτυχε να επιλύσει αυτήν την αντίφαση, ο πλούτος των ήδη υπαρκτών εμπειριών αγώνα από τις περιφερειακές δικτυώσεις των συνελεύσεων (όπως για παράδειγμα στις παρεμβάσεις στη ΔΕΗ και στα νοσοκομεία) έμεινε ουσιαστικά αναξιοποίητος. Η μοναδική, εν τέλει, κοινή δράση των συνελεύσεων της Παντείου ήταν η οργανωμένη παρουσία τους στη διαδήλωση της 12ης Φλεβάρη. Από ‘κει κι έπειτα η διαδικασία πέρασε διαδοχικά (και ταχύτατα) από τα στάδια της απομαζικοποίησης, του εκφυλισμού και της στροφής στο συντονισμό βάσει κοινών πολιτικών χαρακτηριστικών.

Τι εννοούμε σύνδεση των αγώνων, τι εννοούμε αυτονομία των αγώνων

Εξετάσαμε στις παραπάνω παραγράφους τις υπάρχουσες προσπάθειες σύνδεσης των αγώνων και τις ανεπάρκειές τους. Αναφερθήκαμε εκτενώς στο πως η αντικειμενική συνθήκη που αντιμετωπίζουμε σήμερα, έχει αλλάξει οριστικά το τοπίο για τους αγώνες τόσο μέσα στους χώρους εργασίας, όσο και στις γειτονιές. Ήρθε η στιγμή να πάμε ένα βήμα παρακάτω. Τι μπορεί να γίνει τώρα σε αυτό το πεδίο, πώς βλέπουμε εμείς τη σύνδεση των αγώνων σήμερα;

Σύνδεση των αγώνων κατά τη γνώμη μας πάει να πει σύνδεση κοινοτήτων αγώνα κι όχι απλά σύνδεση των πολιτικών αγωνιστών ή συνδικαλιστών που συμμετέχουν στις κινήσεις που γίνονται σε διάφορους χώρους. Σύνδεση των αγώνων στον ένα ή στον άλλο βαθμό σημαίνει **σύνθεση της τάξης.**

Αυτό πάει να πει ότι πραγματική σύνδεση σημαίνει επικοινωνία, γνωριμία, ανταλλαγή αγωνιστικών εμπειριών και κοινός αγώνας σε ζητήματα που αφορούν τους χώρους που προσπαθούν να συνδεθούν. Σύνδεση δηλαδή σε καμία περίπτωση δε μπορεί να σημαίνει ούτε συντονισμός κορυφής των πολιτικών στελεχών, ούτε συντονισμός συνδικαλιστικών υπογραφών την παραμονή της πρωτομαγιάτικης πορείας ή κάποιας άλλης διαδήλωσης –υπογραφών που δεν εκπροσωπούν, ούτως ή άλλως, τίποτα, παρά σφραγίδες σωματείων. Επίσης, σύνδεση δε μπορεί να σημαίνει γενική και αφηρημένη πολιτική συζήτηση για την κατάρτιση του τάδε ιδεολογικού πλαισίου συγκρότησης πολιτικών μορφωμάτων (που θα επιχειρήσουν τη σύνδεση), ελλείψει πραγματικού αγωνιστικού υποκειμένου, ελλείψει ριζωμάτων σε κοινωνικούς χώρους ή ελλείψει συνθηκών αγώνα.

Για να γίνει σύνδεση των αγώνων χρειάζονται προφανώς ζωντανά πολιτικά υποκείμενα που έχουν κατανοήσει πόσο σοβαρή είναι αυτή η διαδικασία, που έχουν δηλαδή κατανοήσει ότι στη σημερινή συγκυρία, όταν οι αγώνες μένουν μόνοι τους, είναι καταδικασμένοι στην ήττα. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι μιλάμε για την ανάγκη πολιτικών πρωτοβουλιών στη βάση σοβαρής ιδεολογικής και πρακτικής προετοιμασίας για διάλογο και για από κοινού διαμόρφωση πρακτικών θέσεων δράσης, κι όχι για συγκάλυψη ζητημάτων πίσω από κούφιες ιδεολογικές πλατφόρμες. Το κεφάλαιο επιδιώκει τον κατακερματισμό μας και τη διάσπαση μας, επιδιώκει να στρέψει τον ένα απέναντι στον άλλο.

Η σύνδεση των αγώνων είναι η στρατηγική απάντησή μας απέναντι σε αυτή την στρατηγική του κεφαλαίου. Απάντηση με διπλή σημασία: επειδή μέσα από αυτές τις διαδικασίες θα αναδειχθούν αφενός τα πεδία της σύγκρουσης για το επόμενο διάστημα και αφετέρου η υποκειμενικότητα που θα αναλάβει το ρόλο αυτό.

Αυτό σημαίνει επίσης ότι για να γίνει σύνδεση των αγώνων πρέπει να υπάρχουν επίδικα ζητήματα. Η σύνδεση των αγώνων γίνεται αναγκαστικά στην βάση της ίδιας της διαδικασίας του αγώνα: όταν δηλαδή κινητοποιείται η εκμεταλλευόμενη υποκειμενικότητα. Κι αυτό επειδή οι μη-οργανωμένοι πολιτικά εργαζόμενοι και οι εργαζόμενες σε μια δουλειά, οι άνεργοι και οι άνεργες σε μια γειτονιά κλπ, **τότε μόνο** κατανοούν πρακτικά κι όχι ιδεολογικά την ανάγκη της στήριξης και της αλληλεγγύης του αγώνα τους κι άρα τότε πλαισιώνουν σχετικές πρωτοβουλίες σύνδεσης. Με άλλα λόγια, για την ανταγωνιστική υποκειμενικότητα το ζήτημα της σύνδεσης των αγώνων δεν είναι ζήτημα αρχής (ζήτημα ιδεολογικό δηλαδή) είναι ζήτημα πρακτικό, όπως εξάλλου όλα τα κοινωνικά προβλήματα: ζητούμε να συνδεθούμε με ανθρώπους που αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα με μας για να αγωνιστούμε μαζί τους, προκειμένου να δώσουμε τον αγώνα με καλύτερους όρους. Το ότι η σύνδεση των αγώνων έχει νόημα μέσα στη διαδικασία του αγώνα, δε σημαίνει φυσικά ότι δε μπορεί να υπάρχει πολιτική επικοινωνία μεταξύ των αγωνιστών των διάφορων χώρων πριν το ξέσπασμα μιας κινητοποίησης και για την προετοιμασία της, ωστόσο, αυτή η διαδικασία της σύνδεσης, αποκτάει ουσιαστικό περιεχόμενο μόνο μέσα στα πλαίσια του αγώνα: επειδή τότε παύει να αφορά γενικά πολιτικά ζητήματα και εστιάζει στα πραγματικά προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η κάθε κινητοποίηση. Γι’ αυτό μιλάμε για σύνδεση κοινοτήτων αγώνα, κι όχι για σύνδεση πολιτικών ή συνδικαλιστικών κορυφών. Ας δούμε για παράδειγμα πως συνδέθηκαν οι εργαζόμενοι στα εστιατόρια του ΑΠΘ, που αγωνίζονταν ενάντια στην απόλυσή τους, με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες, που ζητούσαν ελεύθερη πρόσβαση στη σίτιση του πανεπιστημίου χωρίς την επίδειξη της φοιτητικής ταυτότητας. Μέσα από τη σύνδεση αυτών των δύο κοινοτήτων αγώνα, δημιουργήθηκε εκείνη η δυναμική που έφερε την ικανοποίηση των διεκδικήσεων και των δύο συλλογικών υποκειμένων.

Το γεγονός ότι η σύνδεση των αγώνων αποκτά πρακτικό νόημα μέσα στις ίδιες τις διαδικασίες του αγώνα, έχει κι άλλη αιτία. Είναι για παράδειγμα γνωστό σε όλους μας, ότι σε συνθήκες ύφεσης του ανταγωνισμού, κυριαρχεί μια τάση των πολιτικών και κοινωνικών συλλογικοτήτων (όσων είναι ενεργές) προς το αφηρημένο και το γενικό. Αυτό δεν είναι κάτι που εξαρτάται μόνο από την υποκειμενική μας βούληση, εξαρτάται εξίσου από τις αντικειμενικές συνθήκες που ζούμε, γι’ αυτό και δε μπορεί να απαλειφθεί αν απλώς το συνειδητοποιήσουμε: η έλλειψη κοινωνικών αγώνων συνεπάγεται το κλείσιμο μας, αυτό το χαμηλό βαρομετρικό της ηττοπάθειας που καταπλακώνει όλες (σχεδόν) τις κοινωνικές και πολιτικές διαδικασίες τον τελευταίο χρόνο. Είναι μια διαδικασία αυ-

τοσυντήρησης που δε μπορούμε να την αποφύγουμε, επειδή είμαστε και μεις άνθρωποι με μύες και νεύρα κι όχι ρομπότ έτοιμα για όλα ανά πάσα στιγμή.

Παρόλο που το πεδίο της σύνδεσης των αγώνων, δηλαδή της συγκρότησης και της σύνθεσης της τάξης ήταν πάντα στο κέντρο του προβληματισμού του εργατικού και γενικότερα του ανταγωνιστικού κινήματος, πρέπει να παραδεχτούμε ότι ο, από πολλές απόψεις, μετασχηματισμός των κοινωνικών σχέσεων που βιώνουμε την τελευταία τριετία, όπως και οι τρόποι και οι όροι που αναπτύσσεται υποκειμενικά το ανταγωνιστικό κίνημα σήμερα, καθιστούν παρθένο το έδαφος μιας τέτοιας συζήτησης και μιας τέτοιας πρακτικής.

Για παράδειγμα, η ιδέα της σύνδεσης των αγωνιζόμενων εργαζομένων στις διάφορες υπηρεσίες του δημοσίου με τους χρήστες των υπηρεσιών δεν ήταν ποτέ ξένη μέσα στην επαναστατική θεωρία, ωστόσο είναι σήμερα οι αντικειμενικές διαδικασίες διάλυσης του παλιού κράτους πρόνοιας που το βάζουν σαν πραγματικό ζήτημα πάλης περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Αυτό το πράγμα έχει γίνει συνείδηση σε μεγάλο μέρος του κόσμου του αγώνα και συχνά πυκνά βλέπουμε πρωτοβουλίες υγειονομικών από κοινού με πρωτοβουλίες ασθενών να δίνουν μαζί αγώνες για να μην κλείσει μια δομή υγείας, για να καταργηθούν οι οικονομικοί και άλλοι αποκλεισμοί στην πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, κλπ. Τα παραδείγματα αγώνα αυτού του τύπου πρέπει να ενθαρρυνθούν, να ενισχυθούν και να πολλαπλασιαστούν.

Επειδή είναι αυτές οι διαδικασίες οι ικανές να παράγουν μια σοβαρή ανταγωνιστική πολιτική, που θα αμφισβητήσει έμπρακτα την καπιταλιστική εντολή, θα μας φέρει νίκες στα επιμέρους πεδία και μια σταδιακή ενίσχυση της αυτοπεποίθησης στο σύνολο της τάξης, μαζί με την κατανόηση της σημασίας αυτών των παραδειγμάτων για την υπόθεση της κοινωνικής απελευθέρωσης.

Είναι γεγονός ότι πέρα από ιδεολογικές αφαιρέσεις είμαστε υποχρεωμένοι μπροστά στη χρεοκοπία των παλιών τρόπων σύνδεσης των αγώνων, να πειραματιστούμε με καινούρια πράγματα. Αν, για παράδειγμα, διαπιστώνουμε κάθε μέρα, ότι το υποκείμενο άνεργος/ επισφαλής μπορούμε όλο και λιγότερο να το συναντήσουμε στις ουρές του ΟΑΕΔ ή στις διαδηλώσεις του κέντρου, είμαστε εκ των πραγμάτων αναγκασμένοι να βρούμε νέους τρόπους επικοινωνίας και σύνδεσης μαζί του. Η επιστροφή στις πλατείες και στους δρόμους των γειτονιών, που θα βάζει με συγκεκριμένους όρους το ζήτημα της ικανοποίησης των αναγκών και των επιθυμιών αυτού του υποκειμένου, είναι μια πιθανή προοπτική προς αυτή την κατεύθυνση. Και αυτό αποτελεί μόνο ένα παράδειγμα μιας απόπειρας σύνδεσης.

Τέλος, μιλάμε για το τι είναι η σύνδεση των αγώνων και πώς βλέπουμε τις προϋποθέσεις της, αλλά δεν έχουμε πει ακόμα για ποιους αγώνες μιλάμε και για το ποιους αγώνες μπορούμε και θέλουμε να συνδέσουμε εμείς. Είναι κι αυτό ένας όρος για να μιλάμε συγκεκριμένα.

Μιλάμε για σύνδεση των αγώνων κι έχουμε στο μυαλό μας **αυτόνομους αγώνες**. Αγώνες δηλαδή που διασφαλίζουν την αυτονομία της υποκειμενικότητας που τους δίνει από τις θεσμικές διαμεσολαβήσεις. Χωρίς τη μεσολάβηση της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, του κόμματος, των ΜΜΕ, των τοπικών παραγόντων, κλπ. Οικοδομώντας την αυτονομία τους από την αστική ιδεολογία κι αυτό σημαίνει απορρίπτοντας όχι μόνο τις καπιταλιστικές μορφές οργάνωσης (ιεραρχίες, καπιταλιστικός καταμερισμός εργασίας, κλπ) και λήψης αποφάσεων, αλλά και τα καπιταλιστικά περιεχόμενα και αξίες (αναλογία μισθού- παραγωγικότητας, αμοιβή με βάση την ιεραρχία, αύξηση του μισθού στη βάση της αύξησης του χρόνου εργασίας, κλπ). Εδώ αξίζει μια μεγάλη συζήτηση που δε μπορούμε να την κάνουμε τώρα, μπορούμε ωστόσο τώρα να διευκρινίσουμε ότι αυτονομία από τις διαμεσολαβήσεις σημαίνει ότι ως ανταγωνιστική υποκειμενικότητα αναγνωρίζουμε και συνειδητοποιούμε το ρόλο, το σκοπό και τα όρια των διαμεσολαβήσεων και επιδιώκουμε στο μέτρο του δυνατού να τις εξαλείφουμε. Αυτό αποτελεί μια γενική προϋπόθεση της ταξικής αυτονομίας, προϋπόθεση και στόχο ταυτόχρονα των ανταγωνιστικών υποκειμένων. Ωστόσο, εδώ μπαίνουν σοβαρά ζητήματα. Κι αυτό, επειδή οι αντικειμενικές συνθήκες, μέσα στις οποίες καλούμαστε να κάνουμε κόντρες στους χώρους εργασίας μας, δεν επιτρέπουν καθαρότητα στις μορφές και στα περιεχόμενα των αγώνων, τόσο όσον αφορά το εύρος της αμφισβήτησης των κοινωνικών σχέσεων, όσο και το βάθος της. Κακά τα ψέματα, αυτή ήταν ανέκαθεν η κατάσταση των αγώνων, όσο κι αν δε θέλουμε να το δεχτούμε, εκτός αν εξαιρέσουμε τις επαναστατικές περιόδους.

Όσο κι αν φαίνεται περίεργο, αγώνες που έχουν λίγο-πολύ τα χαρακτηριστικά τα οποία αναφέραμε, δεν ξεσπούν και λίγοι σήμερα. Για να τους δούμε όμως πρέπει να μάθουμε να κοιτάζουμε πέρα από το μικρόκοσμο των Εξαρχείων και τις πρωτοβουλίες (εργατικές, γειτονιάς, κλπ) που λαμβάνουν χώρα από λίγο-πολύ (ιδεολογικά) κοντινούς μας ανθρώπους. Άρα, ένα ζήτημα που μπαίνει εδώ είναι να οξύνουμε την ικανότητα να αναγνωρίζουμε τον κοινωνικό ανταγωνισμό που υπάρχει μπροστά στα μάτια μας.

Συνοψίζοντας, δεν αντιμετωπίζουμε τη σύνδεση των αγώνων ως την απλή συνύπαρξη (αντιπροσώπων) αγώνων σε κεντρικό πολιτικό επίπεδο, αλλά τη βλέπουμε διαλεκτικά ενωμένη με την αυτονομία των αγώνων. Όχι αυτονομία της δικής μας πολιτικής άποψης από την άποψη των αντιπάλων, όχι ιδεολογική καθαρότητα, αλλά αυτονομία στα περιεχόμενα/ μορφές του αγώνα έτσι ώστε να αντιπαλεύουν την ιδεολογική ηγεμονία του κεφαλαίου στις κοινωνικές σχέσεις που συνάπτουμε. Αναφερόμαστε εν τέλει σε συνελεύσεις που κυκλοφορούν εμπειρίες, παραδείγματα αγώνα και συνδέουν αποφασιστικού χαρακτήρα δράσεις αυτονομίας των συμφερόντων της τάξης μας. Αν είμαστε αισιόδοξοι, είμαστε γιατί αναγνωρίζουμε στις αδυναμίες των εγχειρημάτων που συμμετέχουμε τη δυνατότητα ξεπεράσματος τους. Γιατί οι πρακτικές αποτυχίες των παραδοσιακών πολιτικών μορφών σύνδεσης, που συνοδεύουν την άμπωτη των κινημάτων, μπορούν, αν ειδωθούν (αυτό)κριτικά, να ανοίξουν περάσματα για τις παλίρροιες του μέλλοντος.

Συνέλευση για την ΚΥκλοφορία των Αγώνων

Στο Βελούδινο Χρυσωρυχείο της ΒΑ Χαλκιδικής η ανάπτυξη, οι κοινότητες, η αλληλεγγύη

«Ο χρυσός είναι το πτώμα της αξίας»
Neal Stephenson

«Ο αληθινός χρυσός δεν φοβάται τη φωτιά»
Κινέζικη παροιμία

Το παρόν κείμενο προσπαθεί να μιλήσει για τον αγώνα των κατοίκων της Χαλκιδικής ενάντια στα μεταλλεία χρυσού με τρεις διαφορετικούς τρόπους, επιχειρώντας ταυτόχρονα μια γενική πολιτική εκτίμηση για τη σημασία του αγώνα μέσα στη συνθήκη της κρίσης, μια αξιοποίηση της βιωμένης εμπειρίας του συγγραφέα που μεγάλωσε κι έζησε για κάποια χρόνια στην περιοχή και μια σύντομη διαπραγμάτευση του ζητήματος της αλληλεγγύης απ' τη σκοπιά της συμμετοχής σε αυτοοργανωμένες κινηματικές διαδικασίες. Παρά τις αναπόφευκτες ελλείψεις του, στόχος του κειμένου είναι να εμπλουτίσει τον κινηματικό διάλογο γύρω από το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον των αγώνων στη Χαλκιδική και να αναδείξει τα ερωτήματα που προκύπτουν για τους δικούς μας αγώνες ενάντια στην καπιταλιστική αναδιάρθρωση.

Ο ιστορικός χαρακτήρας της παρούσας καπιταλιστικής κρίσης δε μπορεί να είναι αντικείμενο κλειστών ορισμών. Πρόκειται για έναν ανοιχτό ιστορικό ορίζοντα που θα διαμορφώνεται διαρκώς από τις επί μέρους εκβάσεις των κοινωνικών ανταγωνισμών. Αν η κρίση δεν είναι απλά «χρηματοπιστωτική» ή «δημοσιονομική» αλλά *συνολική* – δηλαδή κρίση όλων των καπιταλιστικών σχέσεων – τότε οι κοινωνικές συγκρούσεις τις τρέχουσας περιόδου προσφέρουν μια, έστω φευγαλέα, ματιά στα πιθανά μέλλοντα του καπιταλιστικού κόσμου. Οι επί μέρους αναδιαρθρωτικές συνταγές του κεφαλαίου αναδεικνύουν τη συγκεκριμένη κατεύθυνση που τείνει να πάρει η *συνολική αναδιάρθρωση της εργασίας*. Ο τρόπος που αντιμετωπίζονται οι κοινωνικές συγκρούσεις από το κράτος δείχνει τις αλλαγές που συντελούνται στο τυπικό και ουσιαστικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διεξάγονται οι αγώνες, τον *ιστορικό ρόλο* του κράτους της κρίσης. Οι μορφές και τα περιεχόμενα με τα οποία επενδύουν οι εκμεταλλευόμενοι τους σημερινούς αγώνες τους αποτελούν την πρώτη ύλη της *σύνθεσης της τάξης* – μας δείχνουν δηλαδή ποιά θα είναι τα συγκροτητικά στοιχεία, η κουλτούρα, τα επίδικα και εν τέλει τα στρατόπεδα του κοινωνικού ανταγωνισμού. Πιο συνοπτικά: οι αντιστάσεις των από κάτω στις νέες καπιταλιστικές προσταγές και οι απαντήσεις που επιφυλάσσουν κάθε φορά σ' αυτές το κράτος και το κεφάλαιο αλλάζουν συνεχώς τόσο την τροπή όσο και τους κανόνες του παιχνιδιού, διαμορφώνοντας το κοινωνικο-ιστορικό πεδίο μέσα στο οποίο θα κριθεί το μέλλον του καπιταλισμού.

Ο αγώνας των κατοίκων της Χαλκιδικής ενάντια στα μεταλλεία χρυσού έχει λάβει χαρακτήρα κεντρικής πολιτικής σύγκρουσης. Καταρχήν επειδή οι κάτοικοι, προκειμένου να διεξάγουν τον αγώνα τους, είναι αναγκασμένοι να αντιπαρατεθούν εκ των πραγμάτων με ολόκληρο το κρατικό και καπιταλιστικό οικοδόμημα – με τις προσταγές, τις μεσολαβήσεις και τη βία του. Ο τρόπος που στέκεται το κράτος της κρίσης απέναντι στον αγώνα των κατοίκων συμπυκνώνει όλες τις επί μέρους τακτικές κατασταλτικής μεταχείρισης των αγωνιζόμενων υποκειμένων. Η «κατοχή» του δάσους από δυνάμεις των ΜΑΤ, η προστασία του εξοπλισμού της Ελληνικός Χρυσός από ιδιωτικούς στρατούς φύλαξης, η εισβολή της αστυνομίας σε σχολεία και σπίτια για συλλήψεις και απόσπαση γενετικού υλικού, η υπέρμετρη χρήση βίας και η επιστράτευση κάθε ιδεολογικού μηχανισμού για την απονοηματοδότηση του αγώνα δε συνιστούν απλώς μια δημοκρατική ολίσθηση προς τον αυταρχισμό ή τη «χούντα». Όλα αυτά αποτελούν μια εδαφικά περιορισμένη αλλά εξαιρετικά συνεκτική εκδοχή της *κατάστασης έκτακτης ανάγκης*. Πρόκειται γι' αυτό το κρίσιμο σημείο όπου το κράτος κινείται σαν να βρίσκεται διαρκώς στο χείλος του γκρεμού και επιτίθεται ιδεολογικά στον αγώνα σαν απ' αυτόν να εξαρτάται στιγμιαία το μέλλον ολόκληρης της χώρας. Από την εξομοίωση ολόκληρου του πληθυσμού της Χαλκιδικής με «τρομοκρατική οργάνωση» που «διώχνει τους επενδυτές» μέχρι τη διαβεβαίωση ότι «δε θα αποφασίσει η Ιερισσός για το μέλλον της οικονομίας» και τη βίαιη επαναθεμελίωση του «ιερού δικαιώματος στην εργασία», το κράτος επιβεβαιώνει ιδεολογικά την κυριαρχία του μέσω της ποινικής/κατασταλτικής διαχείρισης της κοινωνικής σύγκρουσης. Το υλικό διακύβευμα αυτού του τύπου μεταχείρισης του αγώνα στη Χαλκιδική δεν είναι άλλο από τη διασφάλιση ότι η επένδυση θα πραγματοποιηθεί με κάθε μέσο και κάθε κόστος. Τη διασφάλιση, δηλαδή, του νόμου του κεφαλαίου ως *του μοναδικού νόμου με πραγματική ισχύ* – κάτι που αποδεικνύει έμπρακτα τη ρευστότητα όλων των παλιών ρυθμίσεων, μεσολαβήσεων και συναινέσεων μπροστά στις ανάγκες της καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης.

Ταυτόχρονα, η κεντρικότητα του αγώνα στη Χαλκιδική προκύπτει κι απ' τον αντίστοιχο τρόπο που τον έχει νοηματοδοτήσει το κίνημα αλληλεγγύης. Είναι προφανές ότι η νοηματοδότηση αυτή δεν είναι ενιαία αλλά ποικιλόμορφη και συχνά αντιφατική. Οι διαφοροποιήσεις μεταξύ των κινήσεων αλληλεγγύης προκύπτουν τόσο από τα πολιτικά τους εργαλεία για την ερμηνεία της συνθήκης της κρίσης και των αγώνων εναντίον της, όσο και από τις πολιτικές τους προτάσεις για τις μορφές και τα περιεχόμενα αυτών των αγώνων. Η αφηρημένη καταδίκη του συγκεκριμένου τύπου ανάπτυξης μερικές φορές κρύβει περισσότερα απ' όσα φανερώνει. Υπάρχει μια γραμμή ανάλυσης που ξεκινάει από τη λαϊκίστικη ακροδεξιά και φτάνει μέχρι την εξωκοινοβουλευτική αριστερά, η οποία ερμηνεύει, λιγότερο ή περισσότερο ρητά, την επένδυση εξόρυξης χρυσού στη Βορειοανατολική Χαλκιδική *ως μειοδοσία, ως άνευ όρων ξεπούλημα του δημόσιου πλούτου, ως εκχώρηση της εθνικής κυριαρχίας* με βασικό υπεύθυνο την μνημονιακή συγκυβέρνηση. Οι φορείς αυτής της αντίληψης, όσο υποστηρίζουν των αγώνα των κατοίκων, άλλο τόσο «διερωτώνται» για τα κρατικά οφέλη αυτής της επένδυσης, υπονοώντας την προοπτική μίας άλλου τύπου επένδυσης και ανάπτυξης, πιο αντιμνημονιακής, πιο φιλολαϊκής και εν τέλει επικερδέστερης για το κράτος. Αυτό που συσκοτίζεται είναι ότι η συγκεκριμένη ανάπτυξη δεν αποτελεί την εφιαλτική εκτροπή του ονείρου μιας «άλλης» ανάπτυξης που θα βάζει στο κέντρο τις κοινωνικές ανάγκες. Είναι κομμάτι της διεθνούς στρατηγικής του κεφαλαίου για την επιστροφή στην κερδοφορία. Να τι σημαίνει «έξοδος από την κρίση» και «επιστροφή στην ανάπτυξη»: σπάσιμο των δεσμών των πληθυσμών με τη γη και τους φυσικούς πόρους, προλεταριοποίηση και κατακερματισμός, στρατιωτικοποίηση της εργασίας και της ζωής. *Καπιταλιστική αναδιάρθρωση σε συνθήκες κρίσης δε σημαίνει τίποτε άλλο παρά παγκόσμια αναγέννηση της σκλαβιάς.* Η ανακοπή αυτής της διαδικασίας δεν εξαρτάται από την υιοθέτηση εθνικών αντιμνημονιακών πολιτικών αλλά από την αντεπίθεση των εκμεταλλευόμενων και καταπιεζόμενων. Γι' αυτό είναι σημαντικός ο αγώνας ενάντια στα μεταλλεία χρυσού στη Χαλκιδική. Το διακύβευμά του είναι τόσο καθολικό όσο και συγκεκριμένο. Επιχειρεί να μπλοκάρει μαχητικά την παγκόσμια στρατηγική του κεφαλαίου σε πραγματικό τόπο και χρόνο.

•

Πώς υλοποιείται όμως αυτή η στρατηγική στη Βορειοανατολική Χαλκιδική; Πώς μετασχηματίζει τη ζωή των κοινοτήτων ώστε να ετοιμάσει το έδαφος για τις επενδύσεις; Πριν καταστρέψει εδάφη, το κεφάλαιο πρέπει πρώτα να καταστρέψει κοινωνικές σχέσεις που εμποδίζουν την επέκταση των δραστηριοτήτων του – είτε πρόκειται για σχέσεις αγώνα και κοινοτικής ζωής, είτε πρόκειται για σχέσεις εκμετάλλευσης που αντιστοιχούν σε ένα προηγούμενο καθεστώς. Στη Χαλκιδική η καταστροφή σχέσεων κινείται και προς τις δύο κατευθύνσεις ταυτόχρονα. Η διαίρεση και ο κατακερματισμός του πληθυσμού της Χαλκιδικής δεν αποτελεί συμπτωματικό στοιχείο αλλά μόνιμη στρατηγική των αφεντικών του χρυσού και των λακέδων τους. Τα βασικότερα εργαλεία αυτού του κατακερματισμού είναι παραδοσιακά η εξαγορά και η καταστολή, με την επιλογή ανάμεσα στα δύο να συντελείται βάσει του εκάστοτε κοινωνικού συσχετισμού και των εκάστοτε προτεραιοτήτων του κεφαλαίου. Θα ήταν πολύ βολικό να φανταστούμε ότι οι αντιθέσεις μεταξύ των κατοίκων προκύπτουν απλά και μόνο επειδή κάποιοι κοιτάνε το ατομικό τους συμφέρον και κάποιοι άλλοι το κοινό καλό, σαν τα πολιτικά στρατόπεδα του αγώνα να αποτελούνται από ένα άθροισμα προσωπικών επιλογών. Εκτιμούμε ότι *η συλλογική μνήμη των προηγούμενων δεκαετιών*[1] *πρέπει αξιοποιηθεί για να ερμηνεύσουμε τις πρακτικές κατακερματισμού ως απάντηση στους αγώνες, ως προσπάθεια αποτροπής τους και ως επιστέγασμα της ήττας τους.*

Η μεγάλος αγώνας μεταλλωρύχων και κατοίκων το 1977 στο Μάντεμ Λάκκο και την Ολυμπιάδα, με την πολύμηνη απεργία και τις καθημερινές συγκρούσεις με τις δυνάμεις καταστολής, προσέκρουσε στην αδιάλλακτη στάση του Μποδοσάκη και της κυβέρνησης. Ο τρόπος αντιμετώπισης του αγώνα διαμόρφωσε στο επόμενο διάστημα ένα νέο καθεστώς ώστε να αλλάξουν ριζικά οι συσχετισμοί εις βάρος των εκμεταλλευόμενων. Το τσάκισμα των αγωνιζόμενων μέσω της καταστολής, της απεργοσπασίας και των μαζικών απολύσεων οδήγησε σε εξαναγκαστική μετανάστευση μεγάλου αριθμού απεργών, διαλύοντας την κοινότητα αγώνα μεταξύ εργατών και κατοίκων. Κατά τα επόμενα χρόνια, η πριμοδότηση του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Χαλκιδικής και του συνδικάτου (που σήμερα συντάσσονται ανοιχτά υπέρ της επένδυσης) ως εργοδοτικών μηχανισμών ρουφιανιάς, εξαγοράς και πειθάρχησης εξαφάνισε κάθε ενδεχόμενο αγωνιστικής ανάκαμψης των εργατών, συντελώντας στο βάθεμα του ρήγματος μεταξύ των κοινοτήτων που εξαρτώνται απ' τη λειτουργία των μεταλλείων και των κοινοτήτων που ζούσαν από τη γεωργία, την κτηνοτροφία ή τον τουρισμό.

Κατά τη διάρκεια του κύκλου αγώνων ενάντια στα μεταλλεία χρυσού που άνοιξε το '89 και έκλεισε το '01 (με αποκορύφωμα μαχητικότητας την τριετία '95-'97) η πολιτική λειτουργία των διαδικασιών κατακερματισμού έγινε ακόμα πιο εμφανής, ενισχύοντας ακόμα περισσότερο τις προϋπάρχουσες αντιφάσεις. Η TVX Gold, η οποία το 1995 αγόρασε τα μεταλλεία Κασσάνδρας, επιχείρησε και κατάφερε – μοιράζοντας κυριολεκτικά δεξιά κι αριστερά χρήματα και πραγματοποιώντας μαζικές προσλήψεις πολιτικής σκοπιμότητας – να εξαγοράσει ολόκληρα χωριά που θα πλήττονταν σοβαρά από την επανεκκίνηση των μεταλλευτικών δραστηριοτήτων. Οι συμμαχίες μεταξύ των κοινοτήτων αναδιατάσσονταν διαρκώς, από τη μία πλευρά βάσει των καταστρεπτικών συνεπειών των μεταλλείων και των αγωνιστικών διαθέσεων των κατοίκων, και από την άλλη βάσει του βαθμού εξαγοράς εκ μέρους της εταιρίας και της αρνητικής επίδρασης του έργου στη βιομηχανία του τουρισμού. Αν σ' αυτά προσθέσουμε και τα πολιτικά παιχνίδια της κυβέρνησης και των τοπικών αρχόντων

(όπως την κινηματική διαίρεση που ακολούθησε την διοικητική αναδιάταξη του σχεδίου Καποδίστρια το ‘99), καταλαβαίνουμε ότι το ζήτημα είναι στην πραγματικότητα αρκετά πιο περίπλοκο απ’ ότι φαίνεται εκ πρώτης όψεως. Προκειμένου να κατανοήσουμε το βάθος αυτών των αντιφάσεων, αξίζει να σημειωθεί ότι κάποιες κοινότητες που σήμερα συμμετέχουν ή πρωτοστατούν στον αγώνα, κατά την προηγούμενη δεκαετία στήριζαν έντονα τη μεταλλευτική δραστηριότητα, μιας και αυτή θα πραγματοποιούταν σε διαφορετικό σημείο της Βορειοανατολικής Χαλκιδικής. Αντίστοιχα, κοινότητες που είχαν αποτελέσει το κινηματικό κέντρο του προηγούμενου κύκλου συγκρούσεων, αυτή τη στιγμή δε φαίνεται να δείχνουν πρόθυμες να εμπλακούν δυναμικά στις κινητοποιήσεις.

Παρόλα αυτά, τα βήματα που έχουν πραγματοποιηθεί κατά τον σημερινό αγώνα δεν είναι σε καμία περίπτωση αμελητέα. Αν και μέσα στις κινητοποιήσεις συνυπάρχουν διαφορετικές ανάγκες, επιθυμίες και υλικά συμφέροντα,[2] οι προσπάθειες καταστολής και διαίρεσης βρίσκουν μπροστά τους το τείχος μιας μαχητικής και αποφασιστικής ενότητας. Το κεφάλαιο επιστρατεύει τους τωρινούς εργαζόμενους της εταιρίας ενάντια στον αγώνα, ενώ την ίδια στιγμή η νεολαία της περιοχής – δηλαδή το δυνητικό μελλοντικό εργατικό δυναμικό των μεταλλείων – συγκρούεται δυναμικά με τις δυνάμεις καταστολής, αρνούμενη αποφασιστικά την περαιτέρω υποτίμηση της ζωής της. Την ώρα που το κράτος, με τη συνδρομή των μέσων ενημέρωσης, αποπειράται να απομονώσει τους αγωνιζόμενους, αυτοί συνάπτουν δεσμούς αλληλεγγύης με τοπικές κοινότητες που αντιμετωπίζουν ή έχουν αντιμετωπίσει αντίστοιχα ζητήματα (όπως στο Κιλκίς, τον Έβρο και την Κερατέα) και προσπαθούν να κυκλοφορήσουν το παράδειγμα του αγώνα τους μέσα από πλήθος κινητοποιήσεων και εκδηλώσεων σε Θεσσαλονίκη και Αθήνα. Το ότι οι κάτοικοι, τέλος, στηρίζονται στις δικές τους δυνάμεις και συλλογικές διαδικασίες χωρίς να ποντάρουν στη μεσολάβηση των τοπικών αρχόντων*3*, τονίζει τον συχνά διαλυτικό και υπονομευτικό ρόλο που διαδραμάτισαν οι τελευταίοι στη δεκαετία του ‘90.

Ο λόγος που προχωρήσαμε σ’ αυτές τις (συνοπτικότατες) διαπιστώσεις δεν είναι για να αθωώσουμε ή να απαξιώσουμε πολιτικές επιλογές του σήμερα και του χθες στην Χαλκιδική. Αυτό που επιδιώκουμε είναι να αναδείξουμε την πολιτική σημασία της στρατηγικής του κατακερματισμού ως αποτέλεσμα του κοινωνικού ανταγωνισμού – τόσο της όξυνσης όσο και της ύφεσής του. Η συλλογική μνήμη (οφείλει να) είναι κάτι παραπάνω από απλή επίκληση ενός (συχνά μυθοποιημένου) αγωνιστικού παρελθόντος. Είναι ένα ζωντανό διακύβευμα αγώνα, μια διαδικασία που καλεί τα δρώντα υποκείμενα να ερμηνεύσουν και να ξεπεράσουν τα λάθη και τις ελλείψεις του παρελθόντος. Οι σημερινές συνθήκες του αγώνα στη Βορειοανατολική Χαλκιδική κουβαλάνε αναπόφευκτα κάποιες από τις αντιφάσεις του προηγούμενου διαστήματος, όπως κουβαλάνε και τη δυνατότητά του ξεπεράσματός τους.

•

Εδώ και έναν τουλάχιστον χρόνο, το ανταγωνιστικό κίνημα έχει ιεραρχήσει την αλληλεγγύη στους αγωνιζόμενους κατοίκους της Χαλκιδικής πολύ ψηλά στην ημερήσια διάταξή του, με βασική κατευθυντήρια γραμμή την υλική και πολιτική στήριξη του αγώνα. Η μαζική συμμετοχή αλληλέγγυων στις κινητοποιήσεις στις Σκουριές, οι διαδηλώσεις/παρεμβάσεις αλληλεγγύης σε διάφορες πόλεις και οι συχνές εκδηλώσεις αντιπληροφόρησης δημιουργούν συνεχώς ρωγμές στην ιδεολογική απομόνωση του αγώνα από την πλευρά του κράτους, ενώ παράλληλα του ασκούν μια υπολογίσιμη πολιτική πίεση. Δεν είναι φυσικά η πρώτη φορά που το κίνημα προσδίδει κεντρική σημασία σε έναν κοινωνικό αγώνα και καθιστά την υπεράσπισή του καθημερινό πολιτικό διακύβευμα. Η απεργία στη Χαλυβουργία και ο αγώνας στην Κερατέα είναι δύο πρόσφατα παραδείγματα που κινητοποίησαν ένα αντίστοιχης έκτασης κίνημα αλληλεγγύης κατά τα τελευταία χρόνια. Παρά την αδιαμφισβήτητη χρησιμότητα αυτής της αλληλεγγύης για τη νικηφόρα έκβαση των αγώνων, το κομβικό ζήτημα της ουσιαστικής σύνδεσης των υποκειμένων περιστέλλεται συχνά στη διοργάνωση μιας σειράς από πολιτικές καμπάνιες, οι οποίες περισσότερο στοχεύουν να επιβεβαιώσουν τα ιδεολογικά σχήματα και την πολιτική στρατηγική των αλληλέγγυων παρά να αναδείξουν και να μοιραστούν τις ανάγκες και τις επιθυμίες των αγωνιζόμενων – πόσο μάλλον να βρουν το σημείο συνάντησής τους με τις δικές μας. Τι μας συνδέει πραγματικά με τους κατοίκους της Χαλκιδικής; Η αντιμνημονιακή στρατηγική ή το πρόταγμα για τη Γη και την Ελευθερία; Αν θέλουμε να συνδεθούμε με τον αγώνα στη Χαλκιδική, ας συζητήσουμε πώς οι μορφές και τα περιεχόμενα που αναδύθηκαν μέσα σ’ αυτόν μπορούν να τροφοδοτήσουν και να εμπλουτίσουν τις δικές μας απαντήσεις στην εντεινόμενη υποτίμηση της ζωής μας. Ας δημιουργήσουμε μια μορφή επικοινωνίας μεταξύ των κοινοτήτων αγώνα που να μην παράγεται από το βαθμό αποσπασματικής σύγκλισής τους με τα δικά μας ιδεολογικά σχήματα αλλά από το μοίρασμα της συλλογικής εμπειρίας που αποκτούμε μέσα από τους αγώνες μας. Το πώς στεκόμαστε αλληλέγγυοι και αλληλέγγυες στον αγώνα των κατοίκων της Χαλκιδικής αποτελεί, εν τέλει, την άλλη όψη του ερωτήματος *πώς αγωνιζόμαστε εμείς οι ίδιοι και οι ίδιες, εδώ και τώρα, στα πεδία παραγωγής και αναπαραγωγής, για την ικανοποίηση των δικών μας αναγκών.*

ντόπιος εξ’ αποστάσεως

Υποσημειώσεις

1 Μια συνοπτική καταγραφή της ιστορίας των αγώνων γύρω απ’ τα μεταλλεία χρυσού στη Χαλκιδική μπορεί να βρεθεί στην έκδοση του Ανοιχτού Συντονιστικού Θεσσαλονίκης, “Ενάντια στα Μεταλλεία Χρυσού” (*nogoldthess.espivblogs.net*)

2 Παρά την ενοποιητική διάσταση της προστασίας του περιβάλλοντος και της ποιότητας ζωής, η υλική σημασία της έκβασης του αγώνα είναι σίγουρα διαφορετική για τις κοινότητες που ουσιαστικά κινδυνεύουν με σβήσιμο απ’ τον χάρτη και τα χωριά για τα οποία η νίκη του αγώνα θα σημαίνει (και) περαιτέρω επέκταση των τουριστικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των τοπικών αφεντικών.

3 Σ’ αυτό αδιαμφισβήτητα συνηγορεί το γεγονός ότι δήμαρχος του δήμου Αριστοτέλη είναι ο Χρήστος Πάχτας, ο άνθρωπος-τοτέμ των χρυσών μπίζνες στη Χαλκιδικής, σταθερός συνεργάτης του κεφαλαίου, υφυπουργός βιομηχανίας και οικονομίας από το ‘93 μέχρι το ‘04, υπέρτατος εγγυητής όλων των διαδικασιών εξαγοράς και διαίρεσης κατά τη δεκαετία του ‘90 και βασικός υπεύθυνος για τη σκανδαλώδη αγορά και μεταπώληση των μεταλλείων Κασσάνδρας το ‘03.

Από την Ντάκα έως το Ντακάρ απέναντι στους Ντάνγκα[1] είμαστε μαζί

κάποιες σκέψεις και προσωρινά συμπεράσματα για τον αγώνα ντόπιων και μεταναστών στην ΑΣΟΕΕ

Το τελευταίο μου κείμενο σε σχέση με τον κοινό αγώνα ντόπιων και μεταναστών στην ασοεε είχε γραφτεί ένα ολόκληρο χρόνο πριν[2], όταν η συνέλευση μεταναστών και αλληλέγγυων έκανε ακόμα τα πρώτα της βήματα. Από τότε έχουν συμβεί πολλά: συνεχείς, και κατά καιρούς καθημερινές, αστυνομικές επιθέσεις με ξυλοδαρμούς και συλλήψεις, καθώς και αρκετές συγκρούσεις με ματ, μηχανόμπατσους και ασφαλίτες, με τους τελευταίους να παίρνουν πόστα γύρω από την σχολή ή κάτω από σπίτια μεταναστών από τις 6 το πρωί σε καθημερινό επίπεδο. Οι αστυνομικές επιχειρήσεις συνοδεύονται επίσης από πολεοδομικές "παρεμβάσεις": η στάση του λεωφορείου απομακρύνθηκε από τη σχολή και χτίστηκαν παρτέρια με εντολή της πρυτανείας με σκοπό να περιοριστεί ο χώρος των μικροπωλητών. Αποκορύφωμα αυτής της επίθεσης ήταν η εισβολή της αστυνομίας στη σχολή, μέσα στις γιορτές των Χριστουγέννων, κατά την οποία συνελήφθησαν 16 μετανάστες-μικροπωλητές και έψαξαν το αυτοδιαχειριζόμενο στέκι, τα γραφεία όλων των παρατάξεων αλλά ακόμα και τις αίθουσες πληροφορικής και άλλα γραφεία στην προσπάθεια τους να βρούνε τις "αποθήκες" όπου στοιβάζουν την πραμάτεια τους οι μικροπωλητές. Ακολούθησε η δολοφονία του Σενεγαλέζου μικροπωλητή Babacar Ndiaye στο Θησείο και οι δράσεις της συνέλευσης* σε απάντησή της, με άμεση μικροφωνική και πορεία μερικές εβδομάδες μετά. Ανάμεσα σε όλα αυτά, είχαμε δεκάδες πολύωρες παρουσίες στα δικαστήρια για τις κατά καιρό συλλήψεις, και ταυτόχρονα μια εβδομαδιαία κοινή συνέλευση ντόπιων και μεταναστών, η οποία έθετε και θέτει πάμπολους πρωτόγνωρους προβληματισμούς καθώς παρόμοιες εμπειρίες του κινήματος είναι πολύ λίγες. Όπως είναι κατανοητό, μια πλήρης και διεξοδική αποτίμηση του έως τώρα αγώνα θέλει πολλές σελίδες και αυτό λογικά θα γίνει κάποια στιγμή στο μέλλον από την ίδια την συνέλευση. Στο παρακάτω κείμενο θα προσπαθήσω να εκθέσω κάποια από τα σημαντικότερα ζητήματα, προβληματισμούς ή εμπειρίες που έχω βιώσει από την συμμετοχή μου στην κοινότητα αγώνα της ασοεε. Κυρίως αυτά τα οποία πιστεύω ότι έχουν κάποια χρησιμότητα για το κίνημα σήμερα.

Στη συνέλευση συμμετέχει η πλειοψηφία των μεταναστών-μικροπωλητών που εργάζονται έξω από την ασοεε, μετανάστες κυρίως από την Σενεγάλη, το Μπαγκλαντές και την Νιγηρία, καθώς και κάποιοι Σενεγαλέζοι μετανάστες που δεν εργάζονται έξω από τη σχολή, αλλά γνώρισαν τη συνέλευση από τις διευρυμένες συνελεύσεις που πραγματοποιήθηκαν με αφορμή την δολοφονία του Babacar Ndiaye. Τέλος, συμμετέχουν και λίγοι/ες αλληλέγγυοι/ες, που προέρχονται από την ασοεε και τις δύο γειτονικές καταλήψεις.

Όπως γίνεται κατανοητό, μια τέτοια συνέλευση μεταξύ αλληλέγγυων και μεταναστών από διάφορες περιοχές του πλανήτη, με διαφορετικές ιδέες, βιώματα, κοινωνικές σχέσεις και γλώσσες, η οποία δημιουργήθηκε εξαιτίας της καταστολής και για να δώσει έναν αγώνα επιβίωσης, έχει δυστυχώς εξαρχής διαφορετικές ταχύτητες και άτυπες ιεραρχίες. Το βάρος του ξεπεράσματος αυτών των ζητημάτων πέφτει κυρίως στις πλάτες των αλληλέγγυων και όσων, ελάχιστων, με-

*Την επόμενη της δολοφονίας σε έκτακτη συνέλευση, πλαισιωμένη από αρκετούς Σενεγαλέζους που έμαθαν μέσω φίλων τους ακόμα και την τελευταία στιγμή, αποφασίζεται μικροφωνική στο Θησείο. Σε αυτή την συνέλευση συμμετέχουν και κάποιοι από τους αρχηγούς μιας θρησκευτικής κοινότητας των Σενεγαλέζων (μέλη της οποίας είναι αρκετοί από τους μετανάστες τις συνέλευσης ασοεε), οι οποίοι δεν ήθελαν να γίνει η μικροφωνική, καθώς κάποιος αρχηγός τους είχε εκείνη την ώρα ραντεβού με των Πέτρο Κωνσταντίνου του ΣΕΚ για "να δούνε τι θα κάνουνε". Στην δεύτερη διευρυμένη συνέλευση της ασοεε, που συμμετείχαν πάνω από 200 μετανάστες, ο αλληλέγγυος κόσμος δεν ήταν προετοιμασμένος για τα παιχνίδια της κοινότητας, καθώς ήταν μια εντελώς πρωτόγνωρη εμπειρία. Έχοντας λοιπόν ήδη κανονίσει συγκέντρωση με το ΣΕΚ έξω από το δημαρχείο, με αίτημα να ζητήσει συγνώμη ο Καμίνης και δήθεν συζήτηση μαζί του για άδειες μικροπωλητών, οι αρχηγοί της κοινότητας δε θέλανε να γίνει κάτι διαφορετικό όπως η πορεία που προτάθηκε από τους αλληλέγγυους. Το αμφιθέατρο θύμισε φοιτητική συνέλευση, με τους αρχηγούς της κοινότητας να παίζουν τον ρόλο των εαακ, προσπαθώντας με διάφορους τρόπους να φυλλορροήσει η συνέλευση πριν αποφασιστεί οτιδήποτε και να φοβίσει τους μετανάστες που δεν γνώριζαν την συνέλευση της ασοεε με τοποθετήσεις που καταδίκαζαν την βία και δεν αναγνώριζαν καμιά αστυνομική αδικία. Ενδιαφέρον σε εκείνο το σημείο είχαν κάποιες τοποθετήσεις μεταναστών, τόσο της ασοεε αλλά και άλλων που μίλησαν για τις επιθέσεις και τον ρατσισμό της αστυνομίας που βιώνουν καθημερινά. Οι αλληλέγγυοι τελικά δεν καταφέραμε να παρακάμψουμε τα παιχνίδια της κοινότητας και αναλωθήκαμε σ έναν τσακωμό προσπαθώντας να ξεσκεπάσουμε στα μάτια όλων τον πραγματικό ρόλο των αρχηγών της κοινότητας. Τελικά η πορεία αποφασίζεται από επόμενη διευρυμένη συνέλευση, με μικρότερη προσέλευση, και γίνεται δύο βδομάδες μετά την δολοφονία. Λόγω της καθυστέρησης, της ορμής που χάθηκε και του βροχερού καιρού, δεν είχε την δυναμική που θα μπορούσε να έχει, αλλά η όλη διαδικασία ήταν σίγουρα μια πολύτιμη εμπειρία.

ταναστών έχουν εμπειρία οριζόντιων διαδικασιών. Η λύση που έχει βρεθεί προκειμένου να συζητηθούν όλα αυτά τα ζητήματα, είναι μια τακτική, ξεχωριστή, συνέλευση αλληλέγγυων. Στη συνέλευση αυτή, δίνεται η ευκαιρία να μετρηθούν οι δυνάμεις και να δούμε τί μπορεί να σηκώσει η συνέλευση, να γνωριστούμε καλύτερα και να ανταλλάξουμε απόψεις και οπτικές για τον αγώνα, καθώς οι αλληλέγγυοι δεν αποτελούσαν ποτέ μια συνεκτική πολιτική ομάδα με κοινές απόψεις και maximum συμφωνίες.

Ένα σημαντικό αποτέλεσμα της παραπάνω επιλογής, που σπάει κατά κάποιο τρόπο τις διαφορετικές ταχύτητες μέσα στην κοινή συνέλευση, είναι ότι οι αλληλέγγυοι έχουμε έτσι μια κάπως συμφωνημένη, κοινή, θέση για πράγματα που θα συζητήσουμε, και έτσι δε μονοπωλούμε κάθε φορά την συνέλευση με δικές μας διαφορετικές τοποθετήσεις. Όταν ο χρόνος της κοινής συνέλευσης είναι δυο με δυόμισι ώρες και κάθε τοποθέτηση ακούγεται σε πέντε γλώσσες, το να ανταλλάσσουμε απόψεις μεταξύ μας οι αλληλέγγυοι με τοποθετήσεις που πολλές φορές ίσως ξεκινούν από πολιτικά σκεπτικά τα οποία είναι μακρινά ή άγνωστα για την πλειοψηφία των μεταναστών, σίγουρα δε βοηθάει στο να ξεπεραστούν οι διαφορετικές ταχύτητες. Το να εμπλακούν όσο το δυνατόν πιο πολλά άτομα ενεργά στη συνέλευση, να μιλήσουν και να προτείνουν πράγματα, είναι, επίσης, ένα από τα κρίσιμα στοιχήματα της. Μια τέτοια συνέλευση θα μπορούσε πολύ εύκολα, υπό άλλες συνθήκες, να καταλήξει στο να κάνουν οι μετανάστες ό,τι προτείνουν κάποιοι "αρχηγοί" τους, ή οι αλληλέγγυοι, τους οποίους εμπιστεύονται γιατί είναι ντόπιοι και "ξέρουν καλύτερα" (μια αντίληψη που υπήρχε αρχικά σε μεγάλο βαθμό). Το να μιλάμε οι αλληλέγγυοι λιγότερο, να αφήνουμε χώρο, να μην πιανόμαστε από την πρώτη τοποθέτηση μετανάστη με την οποία για κάποιο λόγο συμφωνούμε και να την προμοτάρουμε με τον λόγο μας, ο οποίος δυστυχώς έχει άλλη βαρύτητα, ήταν μια καλή αρχή.

Ένα άλλο ζήτημα αφορά το κόσμο που μεταφράζει και το γεγονός ότι πρέπει να εναλλάσσεται, όσο αυτό είναι δυνατόν, για να σπάει και αυτός ο ρόλος. Δημιουργήθηκαν, για παράδειγμα, κάποια θέματα στην αρχή, όταν, τόσο αλληλέγγυοι/ες όσο και μετανάστες που μετέφραζαν, τοποθετούνταν αμέσως και πριν μεταφράσουν την προηγούμενη τοποθέτηση, ενισχύοντας έτσι τις άτυπες ιεραρχίες.

Το να βγεί ένα πραγματικά από κοινού κείμενο, ήταν επίσης ένα πράγμα που χρειαζόταν φαντασία, καθώς, πέρα από τις λίγες περιπτώσεις που κάποιος μετανάστης έπαιρνε πρωτοβουλία να γράψει κάτι, η λογική του «εσείς ξέρετε καλύτερα τι να γράψουμε» ήταν αρχικά κυρίαρχη. Επίσης, το να γραφτεί ένα κείμενο που να ξεπερνά την απλή περιγραφή και να έχει μια κάποια ανάλυση για τα γεγονότα, θέλει τον τρόπο του. Με αφορμή τη συγραφή ενός κειμένου, λοιπόν, είτε στη συνέλευση είτε στη μικτή ομάδα εργασίας, αυτό που βρήκαμε οι αλληλέγγυοι ως χρησιμότερο να κάνουμε δεν ήταν να εκφράσουμε πρώτοι την άποψη μας, η οποία έχει προφανώς κάποια συγκεκριμένη πολιτική ανάλυση από πίσω της, αλλά να βοηθήσουμε τη ροή της κουβέντας, κάνοντας ερωτήσεις με σκοπό να ξεδιπλωθεί πλήρως το σκεπτικό πίσω από κάθε τοποθέτηση:

-»μας την έπεσε η αστυνομία ενώ δουλεύαμε!»

-»γιατί να το κάνει η αστυνομία στα καλά καθούμενα, τι τους φταίτε;»

Κάπως έτσι μέσα από την συζήτηση παράγεται και καταγράφεται ο λόγος των ίδιων των μεταναστών. Μια σαφώς πιο επίπονη, αλλά ταυτόχρονα και ουσιώδης, διαδικασία από το να εκφράσουμε απλώς το πολιτικό μας μανιφέστο (φταίει το κράτος/το κεφαλαίο/ο καπιταλισμος – ή φταίει η κυβέρνηση/η εε/ο καπιταλισμός) και να φορέσουμε ένα ωραιότατο σομπρέρο στη διαδικασία.

Τα βιώματα του τελευταίου χρόνου και η από κοινού συνύπαρξη έχουν καταφέρει να μειώσουν την απόσταση μεταξύ των διαφορετικών ταχυτήτων και να σπάσουν αρκετά οι άτυπες ιεραρχίες. Το πού έχει καταφέρει να φτάσει και τί προβληματικές έχει ακόμα να ξεπεράσει η συνέλευση πιστεύω ότι αντανακλάται και στις συνεντεύξεις που πλαισιώνουν το κείμενο αυτό.

Οι επόμενες παράγραφοι έχουν σκοπό να δείξουν τη βαρύτητα την οποία πιστεύω πως έχει ο αγώνας της ασοεε, κάτι που δε φαίνεται να έχει αναγνωρίσει ακόμα το κίνημα ώστε να βγάλει και τα αντίστοιχα συμπεράσματα.

Καταρχάς βρισκόμαστε στο αστυνομοκρατούμενο κέντρο της Αθήνας, σε μια περιοχή που εκκενώθηκαν πρόσφατα δύο καταλήψεις ως "χώροι ανομίας", όπου οι σκούπες του ξένιου Δία στέλνουν καθημερινά μετανάστες στα κέντρα κράτησης. Όπου η αστυνομία βρίσκεται σε κάθε γωνία και παίζεται το μιντιακό παιχνίδι περί καθαρότητας της πόλης. Σε έναν από τους κεντρικότερους δρόμους της μητρόπολης, λοιπόν, μερικές δεκάδες μετανάστες με τη βοήθεια ελάχιστων αλληλέγγυων μοιράζονται ένα "άνομο" πεζοδρόμιο. Για λίγα μέτρα στην καρδιά της μητρόπολης, ο νόμος του κράτους δεν εφαρμόζεται και όταν πάει να εφαρμοστεί αποκρούεται από μια διεθνή βροχή πετρών. Αυτοί οι μετανάστες εργάζονται τάχα "παράνομα", όντας δήθεν "λαθραίοι", για να επιβιώσουν. Ταυτόχρονα βρίσκονται στην ειρωνική θέση να είναι από τους ελάχιστους που υπερασπίζονται έμπρακτα το κοινωνικό άσυλο του πανεπιστημίου, ένα άσυλο που γενικά είναι υπό εξαφάνιση καθώς όσο περισσότερο αυξάνεται η ρητορική των φοιτητάριων υπερασπιστών του, τόσο περισσότερο αυτοί/ες είναι απόντες/ούσες από την καθημερινή του υπεράσπιση.

Το συμπέρασμα που πρέπει να βγει από το παράδειγμα της ασοεε είναι πως μετανάστες και ντόπιοι μπορούν να βρεθούνε, να συμμετέχουν σε κοινές διαδικασίες και να χτίσουν κοινότητες αγώνα. Μπορεί στην ασοεε το επίδικο να ήταν η ίδια η επιβίωση των μεταναστών και εκ των υστέρων να φαίνεται αυτονόητη αυτή η ένωση με τους αλληλέγγυους/ες. Δείχνει, δηλαδή, η σύνδεση αυτή να είναι γραμμική: οι μετανάστες έχουν ανάγκη, εμείς τους βοηθάμε, και εν τέλει συνδεόμαστε. Ωστόσο, η σύνδεση αυτή δεν ήταν καθόλου έτσι, ούτε για τους/ις αλληλέγγυους/ες, αλλά ούτε και για τους μετανάστες. Σκοπός των αλληλέγγυων δεν ήταν να "προστατέψουν" τους μετανάστες, αλλά να αντισταθούν στην αστυνομοκρατία στην περιοχή τους. Μέσα από τη διαδικασία αγώνων προέκυψε η σύγκλιση με τις ανάγκες των μικροπωλητών για επιβίωση. Δε χρειάζεται να πάμε να "βρούμε" τους μετανάστες, αφού ζουν και δουλεύουν δίπλα μας. Χρειάζεται, αντίθετα, μακρόχρονη, καθημερινή παρουσία και δουλειά στους κοινούς τόπους διαμονής και εργασίας μας.

Ας φύγουμε λοιπόν από την ασοεε και ας πάμε στις γειτονιές του κέντρου, όπου η πλειοψηφία των κατοίκων είναι μετανάστες και οι φασίστες προσπαθούν να στήσουν τις επιτροπές κατοίκων τους, ενώ οι μπάτσοι μαζεύουν κατά δεκάδες όσους δεν έχουν χαρτιά. Άραγε, στις γειτονιές αυτές δεν τίθεται ζήτημα επιβίωσης τόσο των μεταναστών όσο και των ντόπιων (σ' ένα μικρότερο προφανώς βαθμό); Ο αντιφασιστι-

κός αγώνας στις περιοχές του κέντρου προς το παρόν έχει μείνει σε πορείες και μικροφωνικές, που σκοπό έχουν να εκφοβίσουν τους φασιστοκάτοικους ώστε να μην οργανωθούν και επίσης να δώσουν "δύναμη" στους μετανάστες. Πράγματι, είναι αδιαμφισβήτητη η χρησιμότητα αυτών των άμεσων αντιφασιστικών κινήσεων, σίγουρα όμως το κίνημα δεν πρέπει να μείνει σε αυτές. Δε γίνεται όταν οι φασίστες προσπαθούν να οργανώσουν τους φασιστοκάτοικους τις περιοχής και να αποκτήσουν κοινωνικά ριζώματα, όπως παλιότερα στον Άγιο Παντελεήμονα, οι αντιφασίστες να απαντούν μονάχα με πορείες, συνθήματα, αφίσες, μικροφωνικές και να μην προσπαθούν να χτίσουν σχέσεις με την γειτονιά. Και ποια είναι τελικά αυτή η γειτονιά; Οι μετανάστες! Η εμπειρία της ασοεε και τα σκεπτικά που ανταλλάσσουμε δείχνουν ότι αρκετοί μετανάστες θέλουν να βρεθούν με τους ντόπιους που αγωνίζονται σε αυτές τις γειτονιές. Πρέπει όμως το ίδιο να επιλεγεί και από την άλλη πλευρά. Η συνταγή δεν είναι σίγουρη, αλλά καλύτερα να υπάρξει αποτυχία σε κάτι καινούργιο που έχει άλλες δυνατότητες, παρά να ακολουθούνται συνταγές του παρελθόντος που έχουν γνωστά, συγκεκριμένα όρια.

Τέλος θέλω να βάλω ένα προβοκατόρικο ερώτημα στο παιχνίδι. Αν το κίνημα που τότε επέλεξε να πραγματοποιεί αλεξιπτωτιστικές πορείες και συγκεντρώσεις στον Άγιο Παντελεήμονα απελευθερώνοντας για λίγα λεπτά μια πλατεία, μια παιδική χαρά και ρίχνοντας και καμιά ψιλή σε κάνα φασίστα είχε επίσης προσπαθήσει να βρεθεί με την πλειοψηφία των κατοίκων της γειτονιάς που ήταν μετανάστες και έκανε κάτι μαζί τους μήπως η κατάσταση θα είχε εξελιχθεί διαφορετικά; Αν μάλιστα αυτή η λογική υπήρχε αρκετό καιρό πριν φανεί ο κίνδυνος της Χ.Α.; Προφανώς κάποιος μπορεί να πει ότι τότε δεν υπήρχε τέτοια εμπειρία και άρα φυσικά ακολουθήθηκε η πεπατημένη. Αλλά ποίος μπορεί να ισχυριστεί το ίδιο σήμερα; Τελικά οι αντιφασίστες-αντιφασίστριες θα περιμένουμε να αρχίσουν πάλι τις κινήσεις τους οι φασίστες σε κάποια άλλη γειτονιά του κέντρου, για να ακολουθήσουμε την ίδια πεπατημένη, ή θα προσπαθήσουμε και κάτι καινούργιο ταυτόχρονα; Ο αντιφασιστικός αγώνας στο κέντρο της Αθήνας δε νοείται χωρίς πραγματικές σχέσεις και διασυνδέσεις με τους μετανάστες που κατοικούν σ αυτό. Στην τελική, όταν φωνάζουμε το σύνθημα "με τους μετανάστες είμαστε μαζί", θα πρέπει να αναρωτηθούμε αν όντως, με πραγματικούς και όχι συμβολικούς όρους, είμαστε και δίνουμε αγώνες μαζί.

Συνοψίζοντας, για να ξαναγυρίσουμε στην ασοεε και στον αγώνα που δίνεται εκεί, θα πρέπει να καταλάβουμε πως έχει σίγουρα ένα κύκλο ο οποίος κάποτε θα κλείσει, καθώς είτε λόγω της κρίσης, είτε λόγω της καταστολής, οι μικροπωλητές που δουλεύουν εκεί μπορεί να αναγκαστούν να φύγουν και να γυρίσουν στις χώρες τους ή να δοκιμάσουν την τύχη τους στην Ευρώπη, πράγμα που κάποιοι ήδη έχουν κάνει. Σκοπός λοιπόν των αλληλέγγυων, και του ανταγωνιστικού κινήματος γενικότερα, δε μπορεί να είναι η αέναη υπεράσπιση ενός χώρου, όσο δυναμικές κ αν είναι οι αναλογίες. Ο αγώνας της ασοεε θα θεωρείται πραγματικά κερδισμένος μόνο όταν το παράδειγμα του ακολουθηθεί και δημιουργηθούν και άλλες κοινότητες αγώνα ντόπιων και μεταναστών σε άλλες περιοχές.

scar

Υποσημειώσεις

1 Οι μπάτσοι στα μπαγκλαντεσιανά. Στο άκουσμα αυτής της λέξης όλοι οι μικροπωλητές της ασοεε ενωμένοι παίρνουν θέσεις μάχης απέναντι στην αστυνομία.

2 *http://skya.espiv.net/2012/06/10/κοινοί-αγώνες-των-ντόπιων-και-των-μετα/*

Συνέντευξη* με μετανάστη μικροπωλητή από την Σενεγάλη

**Στο site (skya.espiv.net) υπάρχουν ακόμα δύο συνεντεύξεις μικροπωλητών της ασοεε. Από το σύνολό τους φαίνεται αυτή η πολυμορφία του κόσμου της συνέλευσης καθώς οι συνεντεύξεις είναι από άτομα διαφορετικών χωρών, με άλλα βιώματα και αντιλήψεις καθώς και διαφορετική συμμετοχή στην συνέλευση.*

-Για ποιους λόγους έφυγες από τη χώρα σου;

Εγκατέλειψα την Σενεγάλη πριν τρία χρόνια για να βρω τον δρόμο μου εδώ στην Ευρώπη, για μια καλύτερη ζωή.

-Πώς βρέθηκες στην ασοεε, που δούλευες πριν;

Ήρθα εδώ γιατί μου το πρότειναν όλοι οι αφρικανοί, όχι μόνο όχι μόνο Σενεγαλέζοι.Το πιο σίγουρο μέρος μου είπαν ότι είναι εδώ στην ασοεε, ότι εδώ συχνάζουν περισσότερο οι Σενεγαλέζοι γιατί υπάρχει αλληλεγγύη μεταξύ των φοιτητών και των μεταναστών και ότι το μέρος είναι ασφαλές.

-Γιατί συνεχίζεις στην ασοεε παρά τις επιθέσεις των μπάτσων;

Γιατί είμαι ευχαριστημένος στην ασοεε, εμπιστεύομαι τους φοιτητές εδώ και τους άλλους μετανάστες. Νιώθω ότι η ζωή μου εδώ δεν κινδυνεύει αν δεν ήμουν εδώ η ζωή μου θα ήταν ένας εφιάλτης. Ο κόσμος εδώ είναι ευγενικός με τους μετανάστες. Ακόμα κι αν υπήρχαν όλοι οι μπάτσοι του κόσμου εδώ, εγώ δε θα εγκατέλειπα το μέρος αυτό.

-***Πώς χωρίζονται τα πόστα στο δρόμο; Με ποιο σκεπτικό τοποθετούνται χωροταξικά; Ανάλογα με την εθνικότητα, ανάλογα με την ηλικία πχ;***

Υπάρχει μεταξύ μας σεβασμός και σεβασμός ειδικότερα στους γηραιότερους οι οποίοι είναι αυτοί που κάθονται συνήθως πιο κοντά στην πόρτα, ενώ οι πιο νέοι βρίσκονται πιο έξω ώστε στις επιθέσεις της αστυνομίας να προλαβαίνουνε να μπούνε μέσα. Τα παιδιά που δεν έχουνε πάγκο πάνε στις γωνίες. Δε χωριζόμαστε στο δρόμο με βάση την εθνικότητα γιατί για εμάς δε μετράει αυτό, όλοι οι μετανάστες είμαστε μαζί.

-Πώς προμηθεύεστε εμπορεύματα; Αντιμετωπίζετε προβλήματα με αυτό; Υπάρχουν μεσάζοντες στην ιστορία αυτή; Τι γίνεται όταν σας τα παίρνει η αστυνομία;

Όλοι τα αγοράζουμε μόνοι μας από μεγάλα μαγαζιά στο κέντρο της Αθήνας, συνήθως κινέζικα. Δεν υπάρχει κάποιο αφεντικό πίσω από εμάς που να μας τα προμηθεύει. Αν μας πάρει τα πράγματα η αστυνομία τότε χάνουμε πάρα πολλά χρήματα και αναγκαζόμαστε να ξαναγοράσουμε τα εμπορεύματα. Πολλές φορές, δεν έχουμε χρήματα να τα ξαναγοράσουμε οπότε αναγκαζόμαστε να πάμε σε κάποιο φίλο να μας δανείσει χρήματα και όταν τα βγάλουμε του τα επιστρέφουμε.

-Ποιες σχέσεις έχεις με μετανάστες από άλλες εθνοτικές/θρησκευτικές ομάδες; Βοήθησε η συνύπαρξη και/ή η διαδικασία στο να αποκτήσετε στενότερες σχέσεις; Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες λειτουργείτε σαν ενιαίο σύνολο στο δρόμο;

Η συνέλευση δημιούργησε ισχυρούς δεσμούς ανάμεσα στις διαφορετικές εθνικότητες οπότε όλοι Νιγηριανοί, Σενεγαλέζοι, Μπαγκλαντεζιανοί γίναμε «εγώ», δηλαδή το ίδιο. Ενδιαφερόμαστε για τον διπλανό μας και υπάρχει αλληλεγγύη μεταξύ μας. Πριν που δεν υπήρχε η συνέλευση αυτή δεν υπήρχε και επικοινωνία ανάμεσα στις διαφορετικές εθνότητες, εγώ για παράδειγμα δεν μπορούσα να έχω φίλους Νιγηριανούς ή Μπαγκλαντεζιανούς. Η συνέλευση έπαιξε καθοριστικό ρόλο σε αυτό γιατί αρχίσαμε να επικοινωνούμε. Είμαστε πολλοί δεμένοι και άμα η αστυνομία χτυπήσει κάποιον είτε αυτός είναι Σενεγαλέζος είτε οτιδήποτε άλλο, δε θα πούμε ότι αυτός που χτυπήθηκε είναι άλλης εθνότητας, αλλά ότι χτύπησαν κάποιον από εμάς, δεν έχει σημασία ποιος είναι, όλοι είμαστε ένα.

-Οι επίσημες κοινότητες σας βοηθάνε; Πώς; Οι πρεσβείες; Οι θρησκευτικές οργανώσεις;

Δεν έχουμε πρεσβεία εδώ στην Ελλάδα, αλλά ακόμα και στην Ιταλία που υπάρχει πρεσβεία δε δίνει δεκάρα για τους Σενεγαλέζους μετανάστες που μένουν εκεί. Ούτε η κυβέρνηση μας ενδιαφέρεται για εμάς που είμαστε εδώ, καθώς η δική μας κυβέρνηση είναι χειρότερη από την δική σας. Έχουμε μεταναστεύσει γιατί έχουμε δικτατορία στην χώρα μας και δεν θέλουμε να ξαναγυρίσουμε.

-Πώς έχουν αλλάξει τα πράγματα μετά την κρίση (π.χ. έφυγε κόσμος;)

Η κρίση δε μας άγγιξε οικονομικά όσο την πλειοψηφία του ελληνικού λαού καθώς δε λαμβάνουμε μισθό από το ελληνικό κράτος, για το ελληνικό κράτος είναι σαν μην υπάρχουμε. Για εμάς τους μικροπωλητές είναι ουσιαστικά το ίδιο πράγμα, έτσι κι αλλιώς δουλεύουμε μέρα τη μέρα για να βγάλουμε τα προς το ζην. Η πλειονότητα του ελληνικού πληθυσμού πιστεύει ότι οι μετανάστες έφεραν την κρίση στην Ελλάδα και ότι η κρίση μας οδήγησε να φύγουμε. Αντίθετα, εκείνο που μας έχει κάνει να φύγουμε είναι φασιστικές συμπεριφορές που μας κάνουν να ζουμε με το φόβο και να εγκαταλείπουμε τη χώρα.

-Πώς βλέπεις τις κινήσεις των μπάτσων; Πιστεύεις πως είναι μέρος ενός κεντρικού σχεδίου; Γιατί πιστεύεις ότι οι μπάτσοι σας κυνηγάν έξω από την ασοεε συγκεκριμένα;

Η ελληνική κυβέρνηση έχει δώσει μεγάλη εξουσία στην αστυνομία και η αστυνομία ξέρει ότι στην ασοεε υπάρχει κίνημα αντίστασης για αυτό και παρεμβαίνει καθημερινά. Ξέρουν τη δύναμη της συνέλευσης, ξέρουν ότι υπάρχει αντίσταση, ξέρουν ότι υπάρχει αλληλεγγύη. Για παράδειγμα παρόλο που εδώ δεν είμαστε και τόσοι πολλοί κάθε φορά φέρνουνε πολλές κλούβες, ενώ αντίθετα στο θησείο που οι μετανάστες είναι περισσότεροι βλέπεις να υπάρχουν μόνο τέσσερις δημοτόμπατσοι για όλη την περιοχή.

-Γιατί τότε δεν πάτε κι εσείς που είστε εδώ στο θησείο;

Παραμένουμε στην ασοεε οι περισσότεροι γιατί κατοικούμε εδώ γύρω, στην Αχαρνών, στον Παντελεήμονα. Αυτοί που πουλάνε στο θησείο ζούνε και κοντά στην περιοχή. Είναι πολύ δύσκολο να μετακινηθούμε καθημερινά γιατί πρέπει να κουβαλάμε τα πράγματα μας τα οποία είναι πολύ βαριά και υπάρχει ο κίνδυνος αλλάζοντας μέσα μεταφοράς ή περπατώντας να μας σταματήσουν και να μας πάρουν τα πράγματα. Το σαββατοκύριακο πολλές φορές παίρνουμε λίγα από τα πράγματα μας και πάμε σε διάφορες περιοχές.

-Πως έχουν αλλάξει τα πράγματα για τους μετανάστες μετά την άνοδο της Χ.Α;

Έχετε πρόβλημα στο δρόμο; Στις γειτονιές; Στη μετακίνηση; Από τότε που μπήκε η Χ.Α. στη βουλή φοβόμαστε πολύ περισσότερο γιατί ξέρουμε ότι όλες οι επιθέσεις που γίνονται προστατεύονται από την κυβέρνηση, ότι έχουν εξουσία οι φασίστες και μπορούν να κάνουν ό,τι θέλουν. Εμείς λέμε ότι κυβέρνηση και φασίστες είναι το ίδιο πράγμα. Τρομοκρατούνε τους μετανάστες υπό την ανοχή της ελληνικής κυβέρνησης.

-Πως μπήκες στη συνέλευση; Είχες εμπειρία από κάτι παρόμοιο πριν;

Έχω εμπειρία από συνελεύσεις γιατί συμμετείχα στο Ντακάρ σε μια άλλη συνέλευση. Πιο πριν συμμετείχα σε συνέλευση του ΣΕΚ.

-Τι ***διαφορές βλέπεις ανάμεσα στην συνέλευση της ασοεε και στην συνέλευση του ΣΕΚ;***

Η συνέλευση της ασοεε είναι πολύ καλύτερη.

-Γιατί;

Γιατί οι μετανάστες στην ασοεε αισθάνονται καλύτερα. Δεν ένιωθα τόσο εντάξει όταν συμμετείχα για λίγο εκεί (εννοεί στη

συνέλευση του ΣΕΚ), ενώ εδώ οι άνθρωποι με έκαναν να αισθάνομαι ότι δεν έχω δέρμα, ούτε αίμα διαφορετικό. Οι άνθρωποι εδώ με την συνεχή τους παρουσία κάθε μέρα, όλοι ο ένας δίπλα στον άλλον συνειδητοποίησα ότι είμαστε ίδιοι. Στο ΣΕΚ ένιωθα ότι είμαι μετανάστης, σε μεταχειρίζονται για τις εκλογές, ενώ στην ασοεε υπάρχει το κίνημα που βοηθά τους μετανάστες.

-Γιατί; Ποια ήταν τα πρόβλημα της συνέλευσης του ΣΕΚ; Μπορούσατε να εκθέσετε την κατάστασή σας;

Όχι δεν μπορούσαμε γιατί στη συνέλευση υπήρχαν πολλά άτομα από διαφορετικές χώρες και εθνότητες και χωριζόμασταν ανάλογα με την χώρα που καταγόμασταν. Υπήρχαν κάστες και δεν υπήρχε επικοινωνία μεταξύ των διαφορετικών εθνοτήτων. Μιλούσε κάθε φορά ο αντιπρόσωπος από την κάθε ομάδα. Ενώ εδώ κάθε φορά που γίνεται συνέλευση δεν χωριζόμαστε ανάλογα με το χρώμα μας και την εθνικότητα μας και ο καθένας έχει την δυνατότητα να μιλήσει όπως και όποτε θέλει. Εδώ είμαστε ίσοι, εδώ γελάμε όλοι μαζί, παίζουμε όλοι μαζί κάνουμε και παρέα ενώ εκεί δεν μπορούσες να μιλήσεις εύκολα. Όλα γινόντουσαν μέσω αντιπροσώπου και τους ενδιέφερε μόνο η διοργάνωση πορειών κτλ.

-Σε τι σε έχει βοηθήσει η συνέλευση;

Η συνέλευση μας έχει αλλάξει κι εμένα προσωπικά με έχει αλλάξει. Πριν τη συνέλευση υπήρχαν προβλήματα, αλλά δεν ξέραμε πώς να τα διαχειριστούμε. Από την γέννηση της συνέλευσης μαθαίνουμε να διαχειριζόμαστε τα προβλήματα μας, τα φέρνουμε και στη συνέλευση και τα συζητάμε όλοι μαζί. Μπορεί να μην έχουμε πρεσβεία εδώ, αλλά η πρεσβεία μας είναι η συνέλευση της ασοεε, είναι πατέρας μας, είναι μητέρα μας.

-Πώς βλέπεις τις σχέσεις με τους ελληνόφωνους μέσα στη συνέλευση;

Είμαστε σαν αδέρφια Έλληνες και ξένοι.

-Πώς βλέπεις τη σχέση με άλλους μετανάστες μέσα στη συνέλευση;

Το ίδιο με τους άλλους, είμαστε όλοι ίσοι.

-Τι προβλήματα βλέπεις να αντιμετωπίζει η συνέλευση;

Για εμένα το μεγάλο πρόβλημα της συνέλευσης είναι η επικοινωνία μεταξύ μας γιατί είμαστε η μοναδική συνέλευση που υπάρχουνε τόσες διαφορετικές γλώσσες, Μπαγκλαντεζιανά, Ουλόφ, Γαλλικά, Αγγλικά, Ελληνικά, και έτσι χρειάζεται χρόνος. Αυτό όμως είναι και το μοναδικό πρόβλημα. Πέρα από αυτό τα υπόλοιπα είναι καλά.

-Αν κάποιοι μετανάστες δε συμμετέχουν στη συνέλευση, σε τι πιστεύεις ότι οφείλεται αυτό;

Κάποιοι δε μένουνε και τόσο κοντά και φοβούνται πάρα πολύ να έρθουν εδώ πέρα. Φοβούνται γιατί έχουνε δεχτεί και κάποιες επιθέσεις ειδικά στην περιοχή του Αγίου Νικολάου από φασίστες και δεν θέλουν να γυρνάνε μόνοι τους την νύχτα, αλλά προτιμούνε κατά ομάδες. Και εμείς εδώ τελειώνουμε αργά την συνέλευση. Τα συγκεκριμένα παιδιά όμως έρχονται όταν διοργανώνουμε μικροφωνικές ή πορείες.

-Τί θα μπορούσε να κάνει η συνέλευση; Έχεις κάποια ιδέα; Αυτά τα παιδιά θα θέλανε να συμμετέχουν κάπου αλλού;

Θα μπορούσαν να συμμετέχουν, αλλά όχι στην ασοεε για παράδειγμα στην Κυψέλη υπάρχει μια συνέλευση και έχω ένα φίλο που συμμετέχει. Όμως δεν ξέρω περισσότερα, θα μιλήσω μαζί του να τον ρωτήσω.

-Τί θα ήθελες να πετύχεις μέσα από τη συμμετοχή σου στην συνέλευση;

Η συνέλευση της ασοεε είναι ένα κίνημα που θα πετύχει.

-Πώς θα πετύχει;

Η επιτυχία δεν είναι στα χρήματα ή στο να αποκτήσουμε χαρτιά, αλλά στη ζωή. Η επιτυχία για εμένα έχει εξασφαλιστεί ήδη από την στιγμή που στεκόμαστε Έλληνες και ξένοι ο ένας δίπλα στον άλλον. Κάθε φορά που μετανάστες έχουν προβλήματα με χαρτιά έρχονται στη συνέλευση. Αν δεν υπήρχε η συνέλευση ποιος θα ασχολούνταν με τα προβλήματά τους; Παρόλο που δεν έχουμε ούτε χρήματα, ούτε χαρτιά παρόλα αυτά μέσω της συνέλευσης καταφέρνουμε να ρυθμίζουμε τα προβλήματα μας. Και με τα δικαστήρια υπάρχει αλληλεγγύη και η συνέλευση μας βοηθάει.

-Πώς βλέπεις την πολιτική δράση (πορείες, αφίσες, προκηρύξεις); Είναι χρήσιμη; Πετυχαίνει κάτι; Βελτιώνει τις συνθήκες ζωής σου; Αν όχι, γιατί;

Μέσα από τις μικροφωνικές ο κόσμος μαθαίνει για τα προβλήματά μας. Αυτό έχει αλλάξει τη ζωή μας γιατί η κοινωνία μαθαίνει ότι υπάρχουμε. Για παράδειγμα η αντίδραση μετά την δολοφονία του Μπαμπακάρ έγινε γνωστή μέσω του ίντερνετ στη Σενεγάλη, όπου εκεί μπορεί να μην ξέρουν για την ασοεε, αλλά βλέπουν όσα κάνουμε.

-Πιστεύεις πως θα μπορούμε να κάνουμε και άλλες δράσεις με την συνέλευση που να βοηθάνε κι άλλο την κατάσταση;

Δεν έχω κάποια ιδέα εγώ. Αν έχουμε κάποιο πρόβλημα τότε θα βρούμε κάποιον ελληνόφωνο από τη συνέλευση και θα του πούμε να το εκθέσει στη συνέλευση.

-Σε σχέση με τις γυναίκες μετανάστριες, δεν υπάρχουν γυναίκες που να πουλάνε έξω από την ασοεε. Γιατί δεν έρχονται όμως άλλες στην συνέλευση;Θα υπήρχε πρόβλημα άμα ερχόντουσαν;

Πριν τις επιθέσεις της αστυνομίας κάποιες γυναίκες πουλούσανε γύρω από την ασοεε. Τώρα δεν πουλάνε γιατί φοβούνται λόγο της αστυνομίας καθώς πολλές δεν έχουνε χαρτιά. Το πρόβλημα είναι ότι το βράδυ όταν γυρνάνε στο σπίτι και οι μπάτσοι βλέπουνε αφρικανές γυναίκες στο δρόμο θεωρούν ότι όλες είναι πουτάνες και τις μαζεύουνε. Άμα ερχόντουσαν δεν θα υπήρχε πρόβλημα γιατί οι γυναίκες σέβονται τους άντρες και οι άντρες τις γυναίκες

